

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodářsky, sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.

Foto Martin Mašín

Ministerstvo životního prostředí převzal **LADISLAV MIKO**

Ministrem životního prostředí byl 8. května 2009 jmenován Ladislav Miko. Téhož dne osobně v doprovodu premiéra Jana Fischera převzal úřad z rukou dosavadního ministra Martina Bursíka.

Přebírám ministerstvo životního prostředí se vší odpovědností, znásobenou faktem, že se nacházíme ve dvou třetinách českého předsednictví v Radě EU," prohlásil ministr Miko. „Především mezinárodní vyjednávání o nové světové klimatické dohody vyžadují maximální kontinuitu a já se těším na spolupráci se skvělým expertním týmem, který tu Martin Bursík vybudoval. Jsem přesvědčen, že práce na ministerstvu budou pokračovat bez problémů proto, že úřad přebírám ve výborném stavu, především pokud jde o personální a expertní kapacitu," dodal Ladislav Miko.

Odházející ministr životního prostředí Martin Bursík ocenil především odbornou erudici a zkušenosti svého nástupce. „Ladislav Miko je zárukou toho, že ochrana životního prostředí bude v české vládě v nejpovolanějších rukou. Jeho bohaté zkušenosti z předchozího působení ve funkci náměstka ministra i z vysoké funkce v Evropské komisi zajišťují, že v oblasti životního prostředí dokončí Česká republika své evropské předsednictví se ctí, i když škody, které napáchalo neuvážené vyslovení nedůvěry vládě v předsednickém poločase, už zahladit nepůjde. Přejí Ladislavu Mikovi hodně štěstí v jeho

OBSAH:

Události měsíce

Nové informační centrum na MŽP	3
Kolik skleníkových plynů vypouští průmysl?	5
Země G8 o klimatu a biodiverzitě	6
Nové přechody mezi Šumavou a Bavorským lesem	9
Stockholmská úmluva omezí další chemické látky	12

Finance

Zelená úsporám přijímá žádosti o dotace	14
OPŽP – jednička v rychlosti distribuce peněz	16
Šrotovné a jeho souvislosti	16

Téma

Bilance: ekologická politika 2007–2009	17
--	----

Z dění v rezortu

Inspekce pokutovala skládku ve Vrbíčaněch	23
Optimalizace maloplošných chráněných území	25

Obce a regiony

Pro zdravé koupání	26
Využívání brownfields	27

Analýzy, souhrny, komentáře

Nová politika ochrany klimatu	28
-------------------------------------	----

Diskuze

Národní park není továrna na dřevo ...	34
--	----

funkci a jsem samozřejmě připraven mu poskytnout maximální politickou podporu," dodal Martin Bursík.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno a zkráceno*

Úvodník

Vážené čtenářky a čtenáři,

vzhledem k tomu, že nastala změna v čele ministerstva, je na místě, abych vám představil své priority pro příštích šest měsíců, po které budu ministrem životního prostředí. Naším hlavním úkolem je bezpochyby úspěšné dokončení českého předsednictví, zejména vyjednávání o nové světové klimatické dohody, která by měla být přijata letos v prosinci v Kodani. V oblasti životního prostředí byla práce českého předsednictví hodnocena v Evropě velmi vysoko, rád proto budu v práci pokračovat s kvalitním týmem lidí, který jsem převzal od Martina Bursíka.

Jsem profesí biolog, mojí další prioritou tedy pochopitelně je ochrana přírody. Podle mých zkušeností ochrana přírody pomáhá prosperitě místních obcí a regionálnímu rozvoji. Proto připravíme komplexní program podpory obcí v národních parcích i chráněných krajinných oblastech. MŽP také zpracuje faktografickou zprávu o stavu přírody v ČR, která ukáže, kde jsou problematická místa.

Kvalitní ochrana přírody zvyšuje stabilitu krajiny a pomáhá zvládnout dopady klimatických změn. Ministerstvo proto připraví také teze strategie adaptace na změny klimatu, která navrhne, jak nahrazovat choulostivé smrkové lesy smíšenými, obnovit meandry a mokřady podél řek kvůli zadržování častějších povodní nebo jak připravit zemědělství na sušší roky.

Budeme samozřejmě pokračovat v podpoře zelené ekonomiky – především pomocí programu Zelená úsporám a Operačního programu Životní prostředí. Ekologicky šetrné technologie přinášejí nejen čistší vzduch a méně skleníkových plynů, ale také oživení ekonomiky, nová pracovní místa a snížení naší závislosti na dovozech energií.

Ladislav Miko

Foto MŽP – Tomkí Němec

Ministr životního prostředí LADISLAV MIKO

Doc. RNDr. Ladislav Miko, PhD., se narodil 9. dubna 1961 v Košicích. V roce 1984 absolvoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze (obor obecná biologie a cytologie). V roce 1996 získal na stejné fakultě titul PhD. v oboru systematická zoologie a ekologie. Letos obhájil akademický titul docenta na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze.

Svoji profesní kariéru zahájil v Ústavu krajinné ekologie Slovenské akademie věd. V letech 1992 – 2001 pracoval v České inspekci životního prostředí, po určitou dobu jako náměstek jejího ředitele. V roce 2001 posuzoval jako nezávislý konzultant projekty EU v programu PHARE. Od roku 2002 do roku 2005 byl náměstkem ministra životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny. Po úspěchu v náročném mezinárodním konkursu byl jmenován ředitelem sekce ochrany přírodních zdrojů v Evropské komisi (DG Environment).

V roce 1989 byl jedním z představitelů Veřejnosti proti násilí v Košicích, spolupodílel se na založení Strany zelených na Slovensku, jejímž členem byl do roku 1993. Posledních 16 let je nestraníkem.

Mezi jeho zájmy patří fotografie, turistika, literatura a divadlo. Ladislav Miko je ženatý a má dvě děti (16 a 21 let).

Zdroj: MŽP

Foto Martin Mašín

▲ Předání ministerstva životního prostředí Ladislavu Mikovi se účastnila většina vedení úřadu.

Nové informační a poradenské centrum na MŽP

Otevírací doba Infocentra Ministerstva životního prostředí a Operačního programu Životní prostředí pro veřejnost je v pracovní dny od 8:00 do 18:00. Telefonní čísla do infocentra: 267 122 302, 267 122 358, 267 122 053

Chcete vědět, jak je to opravdu s čerpáním dotací z Operačního programu Životní prostředí? Rádi byste se informovali o grantových schématech a dotačních programech MŽP? Slyšeli jste o dotacích na zateplování, ale nevíte, kde získat další informace?

To jsou příklady informací, které můžete získat v novém Informačním a poradenském centru MŽP a Informačním centru OPŽP, které se 22. dubna 2009, symbolicky na Den Země, otevřelo široké veřejnosti.

„Dostatek kvalitních a především aktuálních informací je pro žadatele o dotační podporu zásadní. V našem infocentru se lidé dozvědí, jak úspěšně získat podporu z OPŽP, ale také třeba o možnostech, které poskytují švýcarské fondy nebo revolvingový fond MŽP. Pracovníci nového Informačního centra jsou připraveni uspokojit všechny dotazy“, říká náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková.

Kromě informací o projektech, čerpání a dotacích z OPŽP se v novém infocentru dozvíte také mnoho užitečných informací o životním prostředí a jeho stavu, o ekologicky šetrném způsobu života, financování životního prostředí a podobně.

Pracovníci informačního centra jsou veřejnosti k dispozici každý pracovní den od 8.00 do 18.00 na adrese MŽP, Vršovická 65, Praha 10. V infocentru se budou konat také nejrůznější semináře a diskuse pro odbornou i laickou veřejnost.

▲ Ministr Martin Bursík a jeho náměstkyně Rut Bízková vítají první návštěvníci nového infocentra.

ká 65, Praha 10. V infocentru se budou konat také nejrůznější semináře a diskuse pro odbornou i laickou veřejnost.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Foto SFŽP

▲ Infocentrum MŽP a OPŽP osm minut poté, co bylo otevřeno veřejnosti.

Právnícká konference o Aarhuské úmluvě

V budově Nejvyššího správního soudu v Brně se v polovině dubna sešla v rámci českého předsednictví mezinárodní konference o praktických aspektech Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhuská úmluva).

Účelem Aarhuské úmluvy je zajistit právo veřejnosti na informace o životním prostředí, vytváření podmínek pro aktivní účast veřejnosti v rozhodovacích procesech a zajištění přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Tématem brněnské konference, pořádané Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ekologickým právním servisem a občanským sdružením Public Interest Lawyers Association, byl třetí pilíř Aarhuské úmluvy. „Zajištění právní ochrany podle Aarhuské úmluvy je velmi důležité, dává

totiž možnost napadat správní rozhodnutí úřadů u nezávislého a nestranného orgánu,” řekl při zahájení konference Jan Dusík, první náměstek ministra životního prostředí.

Konference byla určena soudcům a ostatním odborníkům všech právních profesí zemí EU, kteří se zabývají uplatňováním principů Aarhuské úmluvy v praxi. Pozvány byly také nestátní neziskové organizace a zástupci veřejné správy, působící v oblasti environmentálního práva. Právníci a soudci se v Brně zabývali především uplatňováním Aarhuské úmluvy v praxi

a legislativě v členských zemích Evropské unie i na celoevropské úrovni. „Cílem Aarhuské úmluvy je zlepšení informovanosti veřejnosti o stavu životního prostředí. Nestačí ale jen pasivně předpokládat, že se lidé budou k ekologickým problémům aktivně vyjadřovat. Proto klademe důraz i na aktivní přístup veřejné správy v poskytování informací v uživatelsky srozumitelné podobě,” dodal Jan Dusík.

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno

Foto MŽP – Jan Symon

▲ První náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík (vlevo) zahajoval v Brně právníckou konferenci o Aarhuské úmluvě.

▲ Evropští právníci jednají o zajištění právní ochrany v záležitostech životního prostředí.

Fórum pro udržitelný rozvoj

Šesté Fórum pro udržitelný rozvoj, které svolal předseda Rady vlády pro udržitelný rozvoj premiér Mirek Topolánek se sešlo 23. dubna v Lichtenštejnském paláci v Praze. Tématem setkání byla letos výhradně aktualizace Strategie udržitelného rozvoje ČR a představení jejich prioritních os.

K účasti na Fóru jsou zváni odborníci, novináři, představitelé významných podnikatelských subjektů a zájmových skupin, široká veřejnost, ti, jimž leží na srdci kvalita života a postupné naplňování tří základních cílů udržitelného rozvoje: sociální rozvoj, respektující potřeby

všech členů společnosti, účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů, udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti. Letošní Fórum pro udržitelný rozvoj se stalo významným mezníkem probíhající veřejné diskuze k tomuto dokumentu.

Účastníci se shodli na nutnosti rovnováhy ekonomického, sociálního a environmentálního pilíře udržitelného rozvoje v aktualizované Strategii udržitelného rozvoje ČR. Náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková shrnula možnosti, jak mohou postupovat v době ekonomické recese

spotřebitelé a výrobci: „Je třeba vždy vážit ekologickou, ekonomickou i sociální stopu naší činnosti. K nastartování rozvoje naší ekonomiky velice pomůže například pobídka stavebnictví, kterou nyní MŽP spustilo dotačním programem Zelená úsporám.“

Náměstek ministra práce a sociálních věcí Robin Schinko představil základní nástroje podpory sociálního pilíře udržitelného rozvoje, kterými jsou opatření proti dlouhodobé nezaměstnanosti, prodloužení produktivního pracovního věku, boj proti chudobě a prorodinná politika. Mezi priority Ministerstva průmyslu a obchodu v oblasti ekonomického pilíře udržitelného rozvoje patří podle náměstka ministra průmyslu Erika Geusse mimo jiné snižování administrativní zátěže podnikatelů.

Významným milníkem při zpracování aktualizace SUR ČR se ve své prezentaci věnoval Martin Smutný, zástupce společnos-

ti Integra Consulting Services, která aktualizaci dokumentu zpracovává. V následujících prezentacích přiblížili jednotlivé prioritní osy SUR ČR jejich odborní garanti. Prioritními osami dokumentu jsou Populace, člověk a zdraví; Ekonomika a inovace; Rozvoj území; Krajina, ekosystémy a biologická rozmanitost; Stabilita a bezpečná společnost.

S metodami komunikace zavádění SUR ČR do praxe seznámil účastníky Fóra předseda Výboru pro komunikaci RVUR a ředitel Národní sítě Zdravých měst ČR Petr Švec. „Pro aktualizaci SUR mají velký význam také informace o udržitelném rozvoji krajů i jednotlivých obcí. Praktické uplatňování SUR musí probíhat i přímo v území. Na každé úrovni je možné sledovat současné trendy, cíle a také vynaložené finanční prostředky. Metody a nástroje k realizaci této strategie máme k dispozici. Cílem implementace SUR by mělo být propojení těchto metod a zpří-

stupnění informací na všech úrovních veřejné správy,“ řekl Petr Švec.

Výbor pro strategii Rady vlády pro udržitelný rozvoj zastupoval senátor Bedřich Moldan. Zúčastnil se též hlavní hygienik ČR Michael Vít. Fórum pro udržitelný rozvoj bylo zakončeno veřejnou diskusí. Další připomínkování SUR bude probíhat v krajích. Po zapracování připomínek a námětů odborné i široké veřejnosti a schválení Radou vlády pro udržitelný rozvoj se předpokládá předložení textu aktualizované SUR k posouzení a schválení vládě do 30. listopadu 2009.

Text Strategie udržitelného rozvoje ČR i přípravné studie jsou zveřejněny na <http://www.mzp.cz/cz/sur>.

Tisková zpráva Rady vlády pro udržitelný rozvoj,
redakčně upraveno

Kolik skleníkových plynů vypouští průmysl?

České podniky, zapojené do evropského systému emisního obchodování (EU ETS) loni vypustily o 8,5 % méně skleníkových emisí než v roce 2007.

Ukazuje se, že systém emisního obchodování opravdu vede k investicím do efektivnějších technologií a snižování emisí skleníkových plynů,“ řekl ministr životního prostředí Martin Bursík. „O to efektivnější bude systém, který začne fungovat od roku 2013 podle evropského klimaticko-energetického balíčku,“ dodal Bursík. „Emisní povolenky už se nebudou v plné

míře přidělovat zdarma, ale firmy si je budou muset kupovat v aukcích. Ekonomická motivace ke snižování emisí tak bude ještě výraznější.“

Zatímco v roce 2007 bylo českými průmyslovými podniky zařazenými do systému emisního obchodování vypuštěno do ovzduší 87 834 764 tun CO₂, v roce 2008 činí ověřené emise CO₂ 80 399 334 t.

V rámci aktuálního Národního alokačního plánu dostala Česká republika pro rok 2008 k dispozici 85,8 milionu povolenek. „To znamená, že naše firmy na snížení emisí ještě zaslouženě vydělaly,“ řekl Martin Bursík.

Celkový pokles všech emisí v České republice však v roce 2008 nebude takto výrazný. EU ETS totiž nepokrývá menší podniky, ale ani celé sektory, jako je doprava či vytápění obytných kancelářských budov.

Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno

Ekologický test sněmovny

Poslanecká sněmovna bude na svých nadcházejících schůzích projednávat šest důležitých zákonů, které znamenají výrazné zlepšení podmínek k životu i životního prostředí obyvatel České republiky.

Ukončí poslanci bezdůvodné kácení alejí, omezí plošné zastavování krajiny a likvidaci nejcennější půdy, zvýší jistotu obcí, jejichž rozvoj blokují či ohrožují záměry těžařů, zajistí klid a bezpečí na silnicích během víkendu, zajistí využití

cenných surovin z nebezpečných baterií a zjednoduší a zlevní administrativu malým podnikatelům, zajistí garanci práv účastníků posuzování vlivů velkých projektů na okolí?

„Po pádu vlády už nemá význam pokračovat v dělení na koalici a opozici a bojko-

tovat vládní návrhy zákonů jen proto, že jsou vládní. Očekáváme tedy, že poslanci budou rozhodovat věcně. Ochranu životního prostředí před parlamentními volbami svým voličům slibovaly všechny strany. Nyní mají možnost ukázat, nakolik svůj slib myslely vážně,“ říká první náměstek

ministra životního prostředí Jan Dusík.

Poslancům k hlasování byly předloženy tyto návrhy:

*** Vládní novela zákona o ochraně přírody a krajiny**, která bude znamenat konec bezdůvodného kácení alejí a nesmyslného postupu udělování výjimek vládou. Vláda v zákoně o ochraně přírody především zpřísnila povolování kácení stromofadí podél silnic a železničních tratí. Aleje se už nebudou kácet plošně na základě pouhého ohlášení. Rozhodování bude probíhat ve standardním správním řízení, bude nutno prokázat nezbytnost kácení u konkrétních stromů a stanovit náhradní výsadbu. Novela také ruší nesmyslnou praxi rozhodování o běžných výjimkách – například ke vstupu vědců do národního parku – na úrovni vlády. Přesouvá tuto odpovědnost blíže občanům a do režimu standardního správního řízení. Garanční poslanecký výbor pro životní prostředí podpořil návrh drtivou většinou hlasů. Novelu čeká druhé a třetí čtení.

*** Vládní novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF)**, která omezí plošné zastavování krajiny a ochrání nejurodnější půdu před zničením. Zvýšení sazeb odvodů za odnětí půdy ze ZPF je nejefektivnější obranou proti ohromným projektům staveb „na zelené louce“. Dodržování zákona bude nově kontrolovat Česká inspekce životního prostředí, což zásadně zlepší vymahatelnost nových pravidel. Novelu na této nebo následující schůzi čeká druhé a třetí čtení.

*** Vládní návrh na doplnění horní legislativy**, který umožní rozvoj zejména severočeských a severomoravských obcí a posílí jistotu jejich obyvatel, že nepřijdou o své domovy. Chybějící lhůta v zákoně umožňuje těžařům roky blokovat rozhodování Ministerstva průmyslu a obchodu o odpisu zásob výhradních ložisek. Například Mostecká uhelná společnost už čtrnáct let tvrdí, že „dokončuje“ podklady k odpisu zásob za limity těžby, jejichž vypracování trvá ve srovnatelných případech méně než dva roky. Přestože stávající vláda loni znovu potvrdila platnost usnesení o limitech, včetně úkolu odepsat zásoby za limity, kvůli mezeře v zákoně žijí Severočeši dále v nejistotě. Novela také ruší předkupní právo těžařů na všechny státní pozemky v chráněném ložiskovém území. Těžaři už nebudou moci přednostně skupovat pozemky, které k těžbě nepotřebují. Nebudou tedy moci komplikovat, zdražovat či blokovat rozvojové projekty obcí. Opozice třikrát zamítla zařazení tohoto bodu na schůzi Poslanecké sněmovny.

*** Vládní návrh na rozšíření zákazu víkendové jízdy kamionů**, který zajistí klid a bezpečnost i v malých vesnicích. Návrh omezí nebezpečné dopravní špičky na začátku a konci víkendu, kdy se na silnicích střetávají rodiny cestující na víkend a z víkendu s těžkými kamiony. Poslance čeká první čtení vládního návrhu tohoto zákona, který byl předložen do sněmovny již v listopadu 2008.

*** Vládní návrh novely zákona o odpadech**, který zvýší komfort občanů při zpětném odběru baterií a akumulatorů. Občané je budou moci odevzdat zdarma téměř ve všech prodejnách, které je nabízejí. Novela dále zjednoduší administrativu pro 40 % ohlašovatelů odpadů (menší podnikatelé i nejmenší obce) a uspoří jim náklady ve výši 150 milionů korun. Poslanci o novele rozhodnou ve druhém a třetím čtení.

*** Novela zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)**, která rozšíří práva účastníků procesu EIA o možnost podání žaloby k soudu. Pokud sněmovna návrh nepřijme, hrozí České republice akutně citelné sankce od Evropské komise. Původní vládní návrh byl poslanci z politických důvodů zamítnut a následně upraven a znovu předložen jako poslanecká iniciativa. Poslanci budou rozhodovat v prvním čtení.

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno

Země G8 o klimatu a biodiverzitě

Boj se změnou klimatu a biodiverzita byly hlavními tématy jednání ministrů životního prostředí zemí G8, kteří jednali od 22. do 24. dubna v italských Syrakusách.

Kromě zemí skupiny G8 (Francie, Německo, Itálie, Japonsko, UK, USA, Kanada a Rusko) se zasedání zúčastnili také ministři životního prostředí nejvýznamnějších rychle se rozvíjejících světových ekonomik – Číny, Indie, Brazílie, Mexika, Indonésie, Jižní Afriky, Korejské republiky a Egypta.

Český ministr životního prostředí Martin Bursík na jednání reprezentoval představenství EU. „Skupina G8 je vynikajícím fórem k vyslání zprávy, že biodiverzita zůstává v popředí světové politiky životního prostředí, a že všichni dobře rozumíme

závažnosti toho, že se přírodní rozmanitost ztenčuje,“ řekl Martin Bursík.

Ministři diskutovali o ekonomických dopadech úbytku biodiverzity. Přijali také Syrakuskou chartu, v níž zdůraznili potřebu investic do ochrany biodiverzity jako hnací síly k překonání ekonomické krize a k vytváření pracovních příležitostí. Vyzvali také k nutnosti zlepšit pochopení toho, jaké přínosy a služby rozmanitost přírody lidem poskytuje a zajišťuje i potřebu kvalitního vyčíslení ceny za jejich ztrátu.

„Syrakuská jednání ukázala, že směřujeme k úspěchu na prosincové klimatické

konferenci v Kodani,“ komentoval Martin Bursík klimatickou část jednání. V Kodani by měla být přijata nová světová dohoda o omezení emisí skleníkových plynů nahrazující Kjótský protokol, jehož platnost vyprší v roce 2012. „Z vědeckých podkladů jasně vyplývá, že do deseti let musí nastat vrchol světových skleníkových emisí a pak se musí jejich množství začít snižovat,“ řekl Martin Bursík.

Z diskuse v Syrakusách jednoznačně vyplynulo, že snižovat skleníkové emise můžeme pomocí již dnes existujících technologií. Je k tomu ale nutné stabilní prostředí pro

▲ Ministři životního prostředí zemí G8 jednají v italských Syrakusách o klimatu a biodiverzitě.

investice do nízkouhlíkových technologií – ekonomické i legislativní. Východiskem je především jasně stanovený dlouhodobý cíl pro snižování emisí skleníkových plynů a vytvoření tržní ceny těchto emisí. „Tedy konkrétní cíle, obsažené v kodaňské dohodě a vytvoření světového trhu s uhlíkem, jak navrhuje Evropská unie,“ vysvětlil Martin Bursík. Pomoci mohou i přísné energetické standardy pro elektrické spotřebiče, automobily či budovy.

V dlouhodobém horizontu je také nezbytně nutné navýšení investic do výzkumu a vývoje nízkouhlíkových technologií

ze soukromého i veřejného sektoru. V současné ekonomické krizi se zvyšuje význam spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem (například projektů public-private partnership).

Výstupy ze syrakuského zasedání ministrů životního prostředí G8 budou podkladem pro červencový summit hlav států skupiny G8 v sicilské La Maddaleně.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

▲ Jednání předsedala italská ministryně životního prostředí Stefania Prestigiacomo.

▲ Evropskou unii zastupovali Martin Bursík, Stavros Dimas a Andreas Carlgren.

▲ Předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík se svým japonským protějškem Tetsuo Aitem.

Japonsko-česká spolupráce v ekologických technologiích

Česko-japonské symposium, které se sešlo 4. května v Praze, se zabývalo pokračováním spolupráce mezi Českou republikou a Japonskem v oblasti moderních technologií v energetice a ochraně životního prostředí.

Dohodu o prodeji 40 milionů emisních kreditů z České republiky do Japonska, kterou 30. března podepsali ministr životního prostředí Martin Bursík a výkonný ředitel japonské Organizace pro rozvoj nových energetických a průmyslových technologií (NEDO) Yasuhiro Shimizu, vzájemná

spolupráce nekončí, ale naopak začala. Japonská vláda chce nyní nabídnout České republice přístup k nejvyspělejším technologiím z oblasti úspor energií, nízkoengetického stavebnictví, obnovitelných zdrojů energie a ochrany životního prostředí.

Japonsko-české environmentální symposium bylo zorganizováno ve spolupráci

vlád obou zemí. Zahájil ho místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík, navštívil ho japonský premiér Taro Aso, dále se zúčastnili představitelé japonského průmyslu, promluvíli náměstci ministra životního prostředí Aleš Kuták a Rut Bízková. Na symposiu bylo představeno to nejlepší, co v oborech energetických úspor a environmentálních technologií Japonsko nabízí.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Ekonomická krize

– příležitost pro trh a životní prostředí

Green Budget Europe (GBE) je celoevropská zastřešující organizace, která podporuje užívání tržních nástrojů v politice životního prostředí jak v rámci Evropské unie, tak mimo její území. Řídící výbor této neziskové organizace jednal 29. dubna 2009 v Praze na Ministerstvu životního prostředí o tržních nástrojích v politice životního prostředí v době hospodářské krize.

Green Budget Europe využije příležitosti, kterou nabízí revize směrnice o zdanění energetických produktů a přezkoumání rozpočtu EU, aby se pokusila prosadit cílenější a soudržnější využívání zdanění energetických výrobků a odstranění podpor škodlivých pro životní prostředí. Ve stávající hospodářské krizi vidí GBE unikátní příležitost ovlivnit jednání o ekologické daňové reformě na evropské i celosvětové úrovni.

„Zejména ve světle celosvětové kodaňské dohody o klimatické změně, jež by měla být uzavřena v prosinci 2009, musí Evropa přesvědčit rozvíjející se a rozvojové země, že náklady na provedení ekologických daňových opatření, které mohou představovat krátkodobou či střednědobou zátěž pro ekonomiku, jsou mnohem nižší

než dlouhodobé dopady nečinnosti,“ říká Anselm Görres, mluvčí Green Budget Europe. „Protikrizová opatření musí zohledňovat požadavky životního prostředí. Jsem přesvědčena, že je to efektivní cesta,“ dodává náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková.

„Odpovídající závazky jsou mimo jiné obsaženy ve Strategii udržitelného rozvoje EU a v Šestém akčním programu pro životní prostředí,“ vysvětluje Anselm Görres. „Pevně věřím, že komise bezodkladně – nejpozději do konce tohoto roku – předloží plán reformy dotační politiky tak, aby byly odstraněny tzv. perverzní dotace, které mají značně nepříznivé účinky na životní prostředí a jsou jednoznačně dlouhodobě neudržitelné.“

Organizace Green Budget Europe, jež na vysoké úrovni ovlivňuje environmentální

a finanční politiku, byla založena v Bruselu v září 2008 v reakci na obecně vnímanou potřebu vzniku občanského sdružení, které by se zaměřovalo na ekologickou finanční reformu a tržní nástroje v zemích EU. Členy GBE jsou politici, zástupci podnikatelského sektoru, nevládní a mezinárodní organizace a zástupci výzkumu.

Iniciativa GBE je projektem společnosti Green Budget Germany/Forum Ökologisch-Soziale Marktwirtschaft e. V. Jedním z významných členů poradního výboru organizace je odcházející místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík.

Více informací na: www.foes.de.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*

Spojené státy zpátky

ve hře o klima

Český vicepremiér a ministr životního prostředí Martin Bursík vyšel do slunečného Washingtonu po intenzivních jednáních Fóra největších světových ekonomik o klimatických změnách s poselstvím opatrného optimismu.

Martin Bursík ve Washingtonu na konci dubna reprezentoval Evropskou unii jako předseda Rady EU pro životní prostředí. První ze tří přípravných jednání Fóra (Major Economies Forum, MEF) před jeho červencovým zasedáním na úrovni hlav států popsal jako „dobrý začátek. Byla to otevřená a upřímná výměna názorů, která nám pomůže pokročit v jednáních na úrovni OSN k úspěšnému uzavření nové klimatické dohody v prosinci v Kodani.“

MEF, původně založené jako MEM (Major Economies Meeting) bývalým americkým prezidentem Georgem W. Bushem bylo obnoveno a obměněno novou americkou administrativou. Představitelé 17 největších světových ekonomik, které představují téměř 80 % všech světových emisí skleníkových plynů, strávili dva dny ve Washingtonu diskusí o řešení klimatické krize. Dominantními tématy v debatě bylo snižování skleníkových emisí a nízkouhlíkové technologie. Příští jednání MEF

v květnu ve Francii přidává diskusi nad otázkou financování ochrany klimatu.

„Nejsme tu, abychom nahrazovali nebo duplikovali jednání na úrovni OSN. Dosažení dohody na klimatickém summitu v Kodani je naším základním cílem, ale čas se krátí a potřebujeme proces urychlit,“ řekl Bursík v narážce na dohodu z Bali z prosince 2007, podle které má svět dojít v prosinci 2009 v Kodani ke konečnému znění nové smlouvy o ochraně globálního klimatu.

Když hovořil o náladě, která na jednání MEF panovala, Bursík poznamenal, že „atmosféra byla konstruktivní a ukazovala vůli k dohodě. Toto nejsou formální jednání. Myslím že neformálnější povaha jednání nám pomohla dosáhnout skutečného dialogu o tom, co jsme schopní dokázat na národní i mezinárodní úrovni.“ Vzhledem k jasné vůli jednotlivých zemí jednat „jsme se všichni shodli na tom, že je zapotřebí velmi silná akce rozvinutých zemí a že všechny největší ekonomiky musí odehrát svoji roli v cestě k udržitelnějšímu způsobu rozvoje.“ Bursík reagoval i na prohlášení Mezinárodní energetické agentury (IEA), že svět potřebuje energetickou revoluci, tím, že dodal, že klíčová je také mezinárodní spolupráce. „Aktivity na úrovni jednotlivých států jsou klíčovou podmínkou pro vytvoření prostředí pro zelené investice a hospodářskou obnovu. Ale potřebujeme vyvinout

Foto James Hunt

▲ **Předseda Rady EU pro životní prostředí a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík s prezidentem USA Barackem Obamou.**

nové inovativní technologie, které nahradí znečišťující praktiky z minulosti. Toho můžeme dosáhnout pouze v případě, že na tom budeme pracovat společně.“

Představitelé čelných světových ekonomik hovořili i s prezidentem Obamou a připojila se k nim též americká ministryně zahraničí Hillary Clintonové, která jednání zahájila. „USA jsou zpátky ve hře a jsou rozhodnuty dohnat ztracený čas. To je obrovský impuls pro další jednání. Není pochyb, že je před námi spousta práce, na kterou máme málo času. Za námi je celá řada mezinárodních jednání. Setkání ve Washingtonu přesvědčivě ukázalo, že největší světové ekonomiky mají vůli spolupracovat a také jednat,“ řekl Martin Bursík.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Nové přechody mezi Šumavou a Bavorským lesem

Dohodu, kterou uzavřeli v Železné Rudě loni v září český ministr životního prostředí Martin Bursík se svým bavorským kolegou Otmarem Bernardem, o otevření nových přechodových míst mezi ČR a Bavorskem na Šumavě, potvrdilo i nové vedení bavorského ministerstva životního prostředí.

Svým podpisem to stvrdili vedoucí úřadu bavorského ministra životního prostředí Wolfgang Lazik a náměstek českého ministra životního prostředí František Pelc a následně i oba ministři – Martin Bursík a Markus Söder. Turisté tak získají ještě letos tři nové možnosti, jak přecházet mezi NP Šumava a NP Bavorský les. „Cíleně se snažíme otevřít Šumavu veřejnosti v maximální možné míře. Jsem velmi rád, že jsme mohli dohodu uzavřenou loni v září potvrdit a lidé se mohou těšit na nové turistické trasy v šumavské přírodě,“ řekl Martin Bursík. Obě strany se dohodly na podmínkách, které nebudou znamenat ohrožení cenných společenstev a biotopů vzácných druhů, vyskytujících se v prostoru společné hranice národních parků, která je zároveň státní hranicí mezi Debrníkem a Bučinou.

V úseku Debrník/Ferdinandstahl – Bučina/Buchwald tak budou zřízeny tři přechodové body, ke kterým povedou nové značené turistické cesty:

Hirschbachschwelle – Poledník/Javoří Pila – hraniční kámen 16/14 – odbočka z červené trasy

Blaue Säulen/Modrý Sloup – Březník – hraniční kámen 28/8 – odbočka z modré trasy z Březníku

Siebensteinkopf – Pramen Vltavy – hraniční kámen 7/7 – odbočka z červené trasy od Pramenů Vltavy

První dvě nově zřizované přeshraniční trasy pro pěší budou moci lidé využívat v období od 15. 7. do 15. 11. běžného roku. Vyloučen bude pouze vstup se psy a jízdními koly, jízda na koni a vjezd jakýchkoliv vozidel.

Turistická trasa Siebensteinkopf/Pramen Vltavy bude otevřena celoročně. Je určena pouze pro pěší turisty. V zimním období se v tomto prostoru nebudou zřizovat a udržovat lyžařské běžecké stopy kvůli nezbytné ochraně populace tetřeva hlušce.

Využívání stávajících míst pro přechod státní hranice Ferdinandstahl/Debrník, Gsenet/Prášily a Finsterau/Bučina pro pěší,

cyklisty a lyžaře bude možné bez jakéhokoliv časového omezení.

Hraniční chodník zůstane každoročně přístupný v době od 15. 8. do 15. 11., pouze v části mezi Lusen a přechodem Blau – Säule zůstane hraniční chodník otevřený od 15. 7. do 15. 11. Omezení je nutné kvůli ochraně tetřeva hlušce v obou národních parcích.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno*

Čerpací stanice budou povinně zachycovat výpary

Evropský parlament 5. května velkou většinou hlasů schválil návrh evropské směrnice o rekuperaci výparů těkavých látek druhého stupně (tzv. VOC II), který vyjednalo české předsednictví EU.

Čerpací stanice v EU tak budou muset nainstalovat zařízení, které bude při tankování paliva do aut, dodávek a motocyklů zachycovat výpary z benzínu a nafty. „To povede ke značným úsporám paliv, ale také k ochraně lidí před výpary těkavých látek, které jsou pro lidské zdraví toxické,“ řekl ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík.

Při čerpání benzínu je z nádrží aut vytlačován vzduch nasycený výpary. Ty obsahují těkavé organické látky, které škodí lidskému zdraví i životnímu prostředí. Jsou totiž rakovinotvorné a působí i na vznik přízemního ozónu, který je také lidskému zdraví nebezpečný. Zároveň jimi ale uniká benzin, který lze po kondenzaci opět použít.

V Evropské unii již dnes musí mít všechny čerpací stanice v provozu zařízení pro rekuperaci výparů, vznikajících při zásobování

těchto stanic palivy. Nyní přibude povinnost před výpary chránit i obsluhu stanic a řidiče. Čerpací stojany budou podle nové směrnice vybaveny zařízením, které odsaje nejméně 85 % výparů zpět do cisterny čerpací stanice. Tímto způsobem se zachrání palivo, které by se jinak vypařilo do ovzdu-

ší. Díky tomu se i provozovatelům stanic časem vrátí náklady vložené do zachycovacího zařízení.

V celé EU bude povinné od 1. ledna 2012 na velkých nových či rekonstruovaných čerpacích stanicích. Všechny stanice jím musejí být vybaveny nejpozději 31. prosince 2018. Výjimku budou mít pouze malé stanice, které obslouží jen několik aut denně. Členské státy upozorní na existenci tohoto zařízení na čerpacích stanicích vhodným označením stojanů.

„V České republice s tím čerpací stanice problém mít nebudou, neboť u nás čerpací stanice rekuperační zařízení vesměs mají nainstalované. V řadě evropských zemí to ale neplatí,“ řekl Martin Bursík.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Evropa proti brutálnímu lovu tuleňů

Evropský parlament 5. května 2009 drtivou většinou hlasů schválil návrh celoevropského zákazu dovozu, vývozu, tranzitu a obchodu s tulenými výrobky, který vyjednalo v Radě EU a v diskusi s Evropským parlamentem české předsednictví EU.

Velice vítám zcela přesvědčivé rozhodnutí evropských poslanců. Znamená to, že k zákazu obchodu s produkty z tuleně mláďat přibývá také efektivní regulace obchodu s výrobky z dospělých jedinců. Je to účinná ochrana populací tuleňů před brutálními způsoby lovu, které jsou v Evropě již léta zakázané,“ řekl předseda Rady EU pro životní prostředí, český ministr životního prostředí Martin Bursík.

Výjimka bude platit pouze pro lov pro obživu původních obyvatel (například Inuitů v Grónsku). „Schválený zákaz je dalším úspěchem českého předsednictví v EU v oblasti životního prostředí. Ochrana biodiverzity byla jednou z našich resortních předsednických priorit a dosažení shody na zákazu obchodu s tulenými produkty považujeme za důležitý krok k ochraně přírodní rozmanitosti ve světě,“ řekl dále Martin Bursík. Dík za dobře odvedenou práci patří podle ministra Bursíka českým

vyjednavcům jak z MŽP, tak i ze Stálého zastoupení ČR v Bruselu.

V některých zemích je praktikován komerční lov tuleňů způsoby, které nejsou v současnosti srovnatelné s lovem žádných jiných zvířat. Tuleni jsou vůči lidem důvěřiví a na souši jsou nemotorní, takže se stávají snadnou kořistí lovců. Lov probíhá v předjaří na obrovském území a ve velmi drsném arktickém prostředí, což technicky významně znesnadňuje efektivní a rychlé zabití zvířete bez zby-

tečného trápení. Země, v nichž se tuleň komerčně loví, nejsou schopné zajistit dostatečné kontroly, lovci mnohdy formálně stanovené zásady nedodržují a používají nedovolené metody lovu

(nezajistí rychlou smrt zvířete; nekontrolují, jestli zvíře ještě nežije, a stahují je pak zaživa; v řadě případů dochází před stahováním zvířete k pouhému omráčení hakapikem (cosi na způsob krumpáče);

tahání živých zvířat na háku na loď, kde jsou teprve usmrcena; zraněná zvířata nejsou dohledávána a podobně).

Na celém světě se každoročně uloví (podle dat z roku 2006) zhruba 1,25 milionu ploutvonožců (tuleňů, mrožů a lachtanů). Zhruba dvě třetiny z tohoto množství připadají na tři země: Kanadu, Grónsko a Namibii.

Z více než 30 druhů ploutvonožců se komerčně loví 17 druhů, kterých se týká nařízení, ale většina komerčního lovu se týká pěti druhů:

tuleň grónský (harp seal, Pagophilus groenlandicus). Celková populace cca 8,6 milionů ve třech geografických subpopulacích v severních mořích;

tuleň kroužkovaný (ringed seal, Pusa hispida). Cca 6 – 7 milionů v severních mořích;

tuleň kuželozubý (grey seal, Halichoerus grypus). Cca 400 000 v severním Atlantiku a Baltském moři;

čepcol hřebenatý (hooded seal, Cystophora cristata). Cca 680 000 v severozápadním Atlantiku;

lachtan jihoafrický (Cape fur seal, Arctocephalus pusillus pusillus). Cca 1,7 milionu na jihu Afriky.

Nejcennějším produktem jsou kůže (kožichy, boty, kabelky, peněženky a další luxusní módní zboží a suvenýry), obchoduje se také s tuliním olejem (pro průmyslové a farmaceutické účely) a masem.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Foto IFAW (www.ifaw.org)

▲ Aktivistka organizace IFAW a tuleň.

Foto Greenpeace (www.greenpeace.cz)

▲ Mladý tuleň.

Foto Greenpeace (www.greenpeace.cz)

Foto IFAW (www.ifaw.org)

▲ Lovci odtahují kůže stažených tuleňů

Foto Greenpeace (www.greenpeace.cz)

◀ Drastická realita: těla stažených tuleňů. V pozadí loď ochránců – organizace Greenpeace.

Nová politika ochrany klimatu: příležitost pro ekonomiku

Návrh Politiky ochrany klimatu ČR, který připravil mezinárodní expertní tým, sestavený Ministerstvem životního prostředí, představil 7. května ministr a místopředseda vlády Martin Bursík.

Návrh vychází z analýzy potenciálu redukce skleníkových plynů v České republice, z dostupných vědeckých podkladů o dopadech změny klimatu ve střední Evropě a navrhuje konkrétní kroky a opatření k ochraně klimatu v České republice do roku 2020.

Při naplnění ambiciózních cílů navrhované Politiky ochrany klimatu ČR by v roce

2020 měla Česká republika vypouštět ročně do ovzduší o 30 milionů tun emisí skleníkových plynů méně než v roce 2005, tedy o celou pětinu méně. Podle analýz mezinárodního expertního týmu MŽP, který připravil návrh nové politiky ochrany klimatu je 20% snížení skleníkových emisí reálné i bez výstavby nového jaderného zdroje.

„Snižování emisí skleníkových plynů je nejen cestou k řešení klimatické krize, ale také příležitostí k řešení krize ekonomické. Na tom se shodují prakticky všichni a ukazují to i výsledky práce našeho mezinárodního týmu expertů,“ řekl Martin Bursík. „Energetická náročnost českého hospodářství je o 45 % vyšší než ve vyspělých státech EU, v produkci skleníkových plynů na

hlavu patříme mezi evropské rekordmany. Politika ochrany klimatu přináší konkrétní recept na změnu. Energetické úspory, obnovitelné zdroje energie a čisté technologie povedou k nízkouhlíkové ekonomice a zároveň přinesou větší konkurenceschopnost a nová pracovní místa," konstatoval Martin Bursík.

Politika navazuje na evropský klimaticko-energetický balíček. Obsahuje sadu konkrétních nástrojů a opatření, které povedou ke snižování produkce skleníkových plynů. Vyčísluje potenciál úspor emisí v jednotlivých odvětvích:

V sektoru energetiky existuje potenciál snížení o 13 milionů tun díky dalšímu využití obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny a tepla (9 milionů tun) a výrobě elektřiny ze zemního plynu (4 milionů tun).

V oblasti konečné spotřeby energie (v domácnostech a komerční sféře) existuje potenciál snížení emisí o 6 milionů tun. Největší potenciál je ve snižování energetické náročnosti budov, použití úspornějších spotřebičů a instalaci efektivnějších světel.

V průmyslu existuje potenciál snížení emisí o 4 milionů tun. Lze jej dosáhnout hospodárnějším nakládáním s teplem a elektrickou energií, jako je například využití

pohonů s variabilní rychlostí, zavedení tepelného hospodářství apod.

V dopravě přináší rostoucí efektivita vozidel snížení emisí o 2 milionů tun. K tomu je třeba přičíst také snížení emisí o 1 milion tun díky dosažení 10% podílu biopaliv, což zajišťuje již schválený klimaticko-energetický balíček.

Další snížení emisí přináší zalesnění částí nevyužívané zemědělské půdy (3 milionů tun) a opatření v zemědělství, jako je například poutání uhlíku v orné půdě a zvýšení efektivity (2 milionů tun).

Navrhovaná opatření lze rozdělit také podle nákladů. Některá, například zvyšování energetické účinnosti v budovách, průmyslu a v dopravě, znamenají čistý ekonomický přínos. Náklady jsou více než kompenzovány úsporami z nižší spotřeby energií. Jiná opatření, například obnovitelné zdroje energie a plyn, vyžadují vyšší náklady. V praxi je třeba kombinovat obojí.

Příkladem opatření, které pomůže emise výrazně snížit, je dotační program Zelená úsporám. České roční emise CO₂ budou o víc než milion tun nižší, ale lidé také ušetří každoročně tři miliardy korun za vytápění a budou dýchat čistší vzduch. Využití obnovitelných zdrojů soukromým sektorem je zase efektivně motivováno atraktivními tarify výkupních cen energie.

„Důležité je i naše každodenní chování. Výměna klasické žárovky za úspornou například ušetří až 80 % elektrické energie, zateplením domu se dá uspořit i více než polovina energie a tím i snížit účty za topení. Na státu je, aby lidem takovou volbu usnadňoval a ekologické chování se vyplácelo. S ochranou klimatu se musí počítat v každodenním rozhodování úřadů," konstatoval ministr Bursík.

„Hlavní odpovědnost za odvrácení razantních globálních změn podnebí přirozeně nesou vyspělé státy, které také vypouštějí nejvíce skleníkových plynů. Především samy musí dále snižovat exhalace – a musí také pomoci rozvojovým zemím adaptovat se na měnící se podnebí. Pro ilustraci: zatímco Česká republika produkuje přes 14 tun skleníkových plynů na obyvatele a rok, Čína vypouští v přepočtu dvaapůlkrát méně, Indie sedmkrát a Keňa třia dvacetkrát méně. Přitom právě tyto a další chudé země patří mezi nejohroženější," shrnul ministr Bursík.

Souhrn návrhu Politiky ochrany klimatu ČR najdete v tomto čísle Zpravodaje MŽP v rubrice Analýzy, souhrny, komentáře, kompletní text pak na www.mzp.cz

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno

Stockholmská úmluva omezí dalších devět chemických látek

Na zasedání Konference smluvních stran Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech, které proběhlo v květnu v Ženevě, bylo do Úmluvy zařazeno devět nových chemických látek.

Stockholmská úmluva je zaměřená na ochranu lidského zdraví a životního prostředí před účinky škodlivých perzistentních organických látek (tzv. POPs), tedy látek schopných dlouhodobě setrvávat v životním prostředí, přenášet se na velké vzdálenosti a koncentrovat se v živých organismech. V původním znění, které vstoupilo v platnost před pěti lety, Stockholmská úmluva obsahovala zákaz nebo omezení používání dvanácti látek, například DDT, polychlorovaných bifenyly nebo polychlorovaných dibenzodioxinů a dibenzofuranů (PCDD/PCDF).

Během 4. zasedání v Ženevě bylo do seznamu látek zahrnuto dalších devět látek:

- Alfa a beta hexachlorcyklohexany, v minulosti používané jako insekticidy, které nyní vznikají už jen jako nežádoucí vedlejší produkty při výrobě lindanu.
- Lindan byl dříve používán jako pesticid v zemědělství pro ochranu dřeva, ale také proti vnějším parazitům v lékařství.
- Chlordekon používaný od roku 1958 v zemědělství, jehož výroba už však byla celosvětově opuštěna.
- Komerční oktabromdifenyl ether a pentabromdifenyl ether. Tyto takzvané retar-

déry hoření, jsou skupinou organických sloučenin brómu, které zpomalují nebo zastavují spalování organických látek a většinou jsou vyráběny jako směsi.

- Dalším retardérem hoření, který však už v současnosti není komerčně vyráběn, je hexabrombifenyl (HBB).
- Pentachlorbenzen (PeCB) byl a někde stále je používán např. jako fungicid, retardér hoření. Vzniká také jako nežádoucí produkt při spalování a v některých průmyslových procesech.
- Perfluorooktansulfonát (PFOS) je dosud používán v elektronických součástkách,

hasicích pěnách, hydraulických kapalinách a textilu.

Tyto nově zařazené látky, stejně jako ostatní POPs, se z životního prostředí dostávají do lidských organismů a podle svého charakteru způsobují řadu onemocnění, například rakovinu, poškození dědičných vlastností, nemoci jater a ledvin nebo porušení imunitního systému. V souladu s politikou ochrany životního prostředí a v rámci implementace evropské legislativy už Česká republika v minulosti používání mnoha jmenovaných látek omezila, avšak pro jejich celosvětový význam a možnost přenosu na velké vzdálenosti přikládala zásadní význam i jejich zařazení do seznamu.

Na konferenci bylo také schváleno rozhodnutí o posílení spolupráce mezi Stockholmskou úmluvou a jejími sesterskými úmluvami zabývajícími se nebezpečnými chemickými látkami a odpady, tedy s Rotterdamskou a Basilejskou úmluvou. V únoru 2010 proběhne první společné jednání všech tří úmluv, které rozhodne o dalších věcných a administrativních krocích vedoucích k jednotnému postupu a efektivnímu využití finančních prostředků a dalších kapacit.

Pro posílení implementace Stockholmské úmluvy byla schválena síť regionálních center pro budování kapacit a přenos technologií. Mezi ně bylo také zařazeno Výzkum-

né centrum pro environmentální chemii a ekotoxikologii (RECETOX) Masarykovy univerzity v Brně.

„České předsednictví dosáhlo na 4. zasedání Konference smluvních stran Stockholmské úmluvy prakticky všeho, co si kladlo za cíl. Považuji to za velký úspěch,“ zhodnotil výsledky jednání člen delegace českého předsednictví a náměstek ministra životního prostředí České republiky Karel Bláha

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Naše národní parky – zelené mosty Evropy

Při příležitosti stého výročí založení prvních národních parků v Evropě uspořádalo Ministerstvo životního prostředí s partnery v Eurocentru Jihlava výstavu fotografií Naše národní parky – zelené mosty Evropy.

Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, mohou být národními parky vyhlášena rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, ve kterých rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam. Využívání národních parků je podřízeno zachování a zlepšení přírodních

poměrů a nesmí být v rozporu s vědeckými a výchovnými cíli v území.

V současné době jsou v České republice vyhlášeny čtyři národní parky, které souhrnně pokrývají cca 1,5 % našeho státního území. O každý národní park pečuje příslušná správa národního parku. Všechny národní parky leží při státní hranici a mají své partnery na území sousedních států: Národní park České Švýcarsko – Nationalpark Sächsischer Schweiz (Německo), Krkonošský národní

park – Karkonoski Park Narodowy (Polsko), Národní park Podyjí – Nationalpark Thayatal (Rakousko) a Národní park Šumava – Nationalpark Bayerischer Wald (Německo).

Tato tzv. přeshraniční chráněná území jsou významnými místy i v evropském kontextu, jsou jedinečnými ukázkami krajiny, kde jsou zachovány a chráněny kontinentální přírodní hodnoty, především poslední fragmenty divoké přírody v její široké rozmanitosti a procesy v ní probíhající, zbytky původních krajiny jen málo dotčených člověkem, či vůbec nenarušených. Zároveň tato chráněná území slouží k poučení a poznání. Jsou významnou součástí evropského přírodního dědictví a v integrující se moderní Evropě se stávají i symbolickými mosty vedoucími k porozumění mezi národy.

První národní parky v Evropě byly vyhlášeny již v roce 1909, kdy bylo ve Švédsku zřízeno devět chráněných území této kategorie. Na počest devadesátého výročí vyhlásila v roce 1999 Federace evropských a národních parků Evropy EUROPARC 24. květen za Evropský den parků.

Výstava Naše národní parky – zelené mosty Evropy by měla v průběhu let 2009 a 2010 putovat například po eurocentrech v krajských městech, správách našich národních parků, ale i k zahraničním partnerům.

▲ Nový hrádek, NP Podyjí.

Zelená úsporám přijímá žádosti o dotace

Příjem žádostí o podporu z dotačního programu Zelená úsporám, určeného na podporu obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor v domácnostech byl zahájen 22. dubna 2009 a kontinuálně bude pokračovat až do poloviny roku 2012.

Program Zelená úsporám je zaměřen na podporu instalací pro vytápění s využitím obnovitelných zdrojů energie, ale také investic do energetických úspor při rekonstrukcích i v novostavbách. Program podporuje kvalitní zateplování rodinných domů a nepochybně bytových domů, náhradu neekologického vytápění za nízkoemisní kotle na biomasu a účinná tepelná čerpadla, instalace těchto zdrojů i do nízkoenergetických novostaveb a také novou výstavbu v pasivním energetickém standardu. „Je to největší ekologický dotační program v naší historii. České a moravské domácnosti dnes vydávají za energie téměř třetinu svých ročních výdajů, to se může podstatně změnit,“ zdůraznil ministr životního prostředí Martin Bursík.

Požádat o dotaci je možné na krajských pracovištích SFŽP nebo již brzy na pobočkách bank. Banky, které budou žádosti administrovat, budou současně nabízet poskytnutí úvěru na pokrytí zbývajících částí investice. „Do veřejné zakázky na poskytování bankovních a souvisejících administrativních činností při poskytování dotací z programu Zelená úspo-

rá se přihlásilo pět bankovních domů – Česká spořitelna, Komerční banka, Československá obchodní banka, UniCredit Bank a LBBW Bank. Nyní s nimi, stále ještě v rámci veřejné zakázky, jednáme,“ uvedl ředitel SFŽP ČR Petr Štěpánek.

Upozorňujeme zájemce o podporu z programu, že pro vyplnění žádosti o podporu nejsou zapotřebí žádní poradci nebo poradenské firmy. „Platit za něco takového by bylo vyhazováním peněz oknem,“ řekl Martin Bursík. Žádosti o dotace jsou jednoduché, formulář na podporu zatep-

lení domu má pouhých 25 kolonek, které jsou z velké části údaji o žadateli. Další částí formuláře je pak krycí list, který nevyplňuje žadatel, ale jeho dodavatel, případně stavební inženýr, který zpracoval stavební projekt.

O dotaci z programu Zelená úsporám lze žádat jak před realizací opatření, tak po ní (kromě opatření dokončených před 1. dubnem 2009). Formuláře na podání žádosti o dotaci jsou k dispozici mj. na webových stránkách www.zelenausporam.cz. Žadatelům je k dispozici též bezplatná informační linka 800 260 500 (pondělí až pátek 8 – 16 hodin).

Webové stránky programu Zelená úsporám jsou aktualizovány každý den. Najdete na nich nejenom všechny základní formuláře nebo příručky, ale i kalkulačky pro výpočet výše podpory, každodenní aktuality, týkající se programu a zájmu o něj, výňatky relevantních informací o programu z tisku, nejčastější otázky a odpovědi o programu či rady a tipy na co si dát pozor.

Tiskové zprávy MŽP a SFŽP, redakčně upraveno

▲ Ministr životního prostředí Martin Bursík a ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Štěpánek právě otevřeli dotační program Zelená úsporám na Stavebních veletrzích v Brně.

OPŽP: Desátá výzva

Desátá výzva pro podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí je zaměřena na podporu omezování rizika povodní, využívání alternativních zdrojů energie a úspory energie. Žádosti o podporu jsou přijímány od 4. 5. do 30. 6. 2009.

Maximální celková dotace z prostředků EU na schválené projekty je ve výši 6 mld. Kč, z toho na prioritní osu 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní ve výši 1 miliardy korun, na prioritní osu 3 Udržitelné

využívání zdrojů energie ve výši 5 miliard korun. Žádosti o podporu (kritéria přijatelnosti, způsobilé výdaje) musí být v souladu s Programovým dokumentem OPŽP, Implementačním dokumentem OPŽP a výzvou pro podávání žádostí. Podmínky pro podávání žádostí jsou uvedeny ve Směrnici

ci MŽP č. 5/2008. Detailní soupis přijatelných příjemců podpory je uveden v platné verzi Implementačního dokumentu OPŽP. Pro všechny vyhlášené oblasti podpory platí určitá omezení - podrobnosti najdete v úplném textu výzvy.

Všechny závazné dokumenty jsou k dispozici na internetových stránkách www.opzp.cz.

Lenka Brandtová, tisková mluvčí SFŽP, redakčně upraveno

PŘÍKLADY PROJEKTŮ

V rámci desáté výzvy je možno z OPŽP podporovat například tyto typy projektů:

- Investiční podpora zpracování podkladových analýz, digitálních mapových podkladů pro realizaci vybraných přírodně blízkých protipovodňových opatření na tocích, v nivě i v ploše povodí s vazbou na protipovodňovou ochranu a plány oblasti povodí
- Podpora tvorby webového portálu zpřístupňujícího návrhy opatření pro veřejnost i žadatele o podpory
- Vypracování podkladů pro následnou realizaci vybraných protipovodňových opatření včetně přírodně blízkých protipovodňových opatření
- Výstavbu a rekonstrukce centrálních a blokových kotelen, resp. zdrojů tepla využívajících OZE, včetně rozvodů, přípojek a předávacích stanic, eventuálně v kombinaci s výstavbou centrální výroby paliv včetně technologie
- Výstavba a rekonstrukce lokálních zdrojů tepla využívajících OZE pro vytápění, chlazení a ohřev teplé vody
- Instalace fotovoltaických systémů pro výrobu elektřiny
- Výstavby a rekonstrukce malých vodních elektráren
- Výstavba elektráren spalujících biomasu (pevnou, plynou nebo kapalnou)
- Výstavba větrných elektráren
- Výstavba geotermálních elektráren
- Instalace kogeneračních zařízení spalujících bioplyn, skládkový a kalový plyn, včetně technologie pro získávání a výrobu bioplynu, tj. např. bioplynové stanice
- Instalace kogeneračních zařízení využívajících pevnou biomasu (např. klasický parní cyklus, ORC, zplynování biomasy + plynový motor apod.)
- Kombinovaná výroba elektřiny a tepla z geotermální energie
- Snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov (zateplení obvodových plášťů a střešních konstrukcí, výměna či rekonstrukce otvorových výplní)
- Aplikace technologií na využití odpadního tepla (např. rekuperace, výměníky na využití odpadního tepla apod.)

Zdroj: SFŽP

Prostředky pro rozvoj místní Agendy 21

Místní Agenda 21, program konkrétních obcí, měst, regionů, který zavádí principy trvale udržitelného rozvoje do praxe, se úspěšně rozvíjí. V oficiální evidenci místních Agend 21 v ČR bylo zaregistrováno již přes 100 obcí.

Ministerstvo životního prostředí vyhlásilo 3. výzvu k předkládání žádostí o grant z Revolvingového fondu MŽP na spolufinancování projektů pro rozvoj místní Agendy 21 (MA21) a financování projektů zaměřených na podporu udržitelného rozvoje.

Alokovaná částka pro otevřenou výzvu je 15 milionů korun. Žádosti v rámci této výzvy se podávají na MŽP, odbor fondů EU, do 30. června 2009. Dokumenty obsahující podmínky a termíny pro podávání žádostí a další informace jsou k dispozici na webových stránkách Ministerstva životního prostředí www.mzp.cz.

Databázi MA21 a další informace naleznete na adrese ma21.cenia.cz.

Zdroj: CENIA – česká informační agentura životního prostředí, MŽP, redakčně zpracováno

OPŽP – jednička v rychlosti distribuce peněz

Více než 670 žádostí o platbu, které na Státní fond životního prostředí ČR podali příjemci dotací, úspěšně prošlo všemi předepsanými administrativními kroky. Znamená to, že z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) byla do května 2009 na účty příjemců podpory uvolněna více než jedna miliarda a šest set milionů korun.

Operační program Životní prostředí je jedničkou mezi operačními programy v rychlosti a tempu vyplácení peněz,“ hodnotí situaci Petr Valdman, náměstek ředitele SFŽP, který stojí v čele úseku řízení projektů. Příjemci podpory získávají peníze z OPŽP průběžně a nemusí čekat až na ukončení pro-

jektu. Státní fond životního prostředí posílá peníze i na dosud neproplacené faktury. To je pro realizátory projektů zejména v době finanční krize výrazná pomoc.

SFŽP plánuje, že do konce roku 2009 převede na účty příjemců podpory celkem 20 miliard korun, což představuje dvě třetiny alokace OPŽP pro roky 2007 a 2008.

„Bez problému a dokonce s ročním předstihem tak splníme pravidlo n+3, tedy pravidlo, že alokace pro určitý rok musí být vyčerpána nejpozději o tři roky později,“ komentuje plány SFŽP náměstek Valdman, „záleží však i na příjemcích podpory, jak rychle dokáží dovést schválené projekty do etapy realizace“.

Zdroj: SFŽP

SOUHRNNÝ PŘEHLED ČERPÁNÍ

Osa 1	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	88 923 264 Kč	5 230 780 Kč
Osa 2	Zlepšení kvality ovzduší a snižování emisí	6 768 405 Kč	398 141 Kč
Osa 3	Udržitelné využívání zdrojů energie	756 605 205 Kč	45 445 353 Kč
Osa 4	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	469 644 307 Kč	59 948 351 Kč
Osa 6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	159 662 568 Kč	18 434 726 Kč
Osa 7	Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	6 938 334 Kč	408 137 Kč
Celkem		1 488 542 083 Kč	129 865 488 Kč

ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj, FS – Fond soudržnosti, SFŽP – Státní fond životního prostředí, SR – Státní rozpočet

Šrotovné a jeho souvislosti

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila 15. května návrh poslanců ČSSD, který předpokládá zavedení šrotovného i v České republice.

Díky tomu, že prošel pozměňovací návrh Martina Bursíka, evropské dotace v Operačním programu Životní prostředí již nejsou ohroženy, jak tomu bylo v původním návrhu,“ komentoval výslednou podobu přijatého zákona současný ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Sněmovna odsouhlasila pozměňovací návrh Martina Bursíka, na němž se podílelo také MŽP. Podle něj musí být o prostředky na šrotovné navýšen rozpočet Státního fondu životního prostředí, který bude lidem příspěvek vyplácet. Volné prostředky totiž ve Státním fondu životního prostředí k dispozici nejsou. Rozpočet SFŽP je plně vytížen právě kofinancováním evropských dotací. Na zvláštním účtu jsou prostředky z prodeje emisních kreditů, které ale na šrotovné

využít nelze – musí směřovat do programu Zelená úsporám. Na šrotovné není možné využít ani výnos z recyklačních poplatků, které se od začátku roku vybírají za registraci aut, která nesplňují ani emisní normu Euro 3. Ten se pohybuje v desítkách milionů korun. Na šrotovné mají ale podle záměru předkladatelů směřovat miliardy korun.

Pozměňovací návrh Martina Bursíka navíc znamená, že šrotovné ve výši 30 000 Kč bude možné získat pouze na nový vůz, jehož kombinovaná produkce emisí CO₂ není vyšší než 160 g/km, v maximální ceně 500 000 Kč. Zvýšené šrotovné ve výši 60 000 Kč bude možné vyplatit na vozidlo v ceně do 700 000 Kč, pokud je poháněno alternativním pohonem – například elektromobil, hybridní automobil nebo vozidlo na stlačený zemní plyn. „Taková

podoba zákona dává naději, že v případě, že bude šrotovné opravdu zavedeno, bude mít skutečně nějaký pozitivní dopad na životní prostředí,“ řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Podmínkou vyplácení šrotovného je také to, že žadatel svůj původní vůz, starší než 10 let, odevzdá k ekologické likvidaci. Spekulacím by měl zabránit fakt, že na šrotovné by měl nárok pouze ten, kdo auto vlastnil nejméně dva roky.

Návrh musí ještě projednat Senát a podepsat prezident. Kdy a zda bude šrotovné v ČR opravdu zavedeno a jak vysoká částka ze státního rozpočtu na něj bude určena, bude poté záviset na rozhodnutí vlády.

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno

Bilance: ekologická politika 2007 – 2009

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík společně se svým prvním náměstkem Janem Dusíkem začátkem května shrnuli výsledky práce ve vedení resortu životního prostředí v letech 2007 – 2009 a ve vládě, jejíž působení se nachýlilo ke konci.

Zelená politika do centra dění

Martin Bursík jako ministr životního prostředí bilancoval již podruhé. Srovnal současné funkční období se svým působením před necelými jedenácti lety: „Toto období trvalo déle a člověk je přece jen o něco zralejší. Tentokrát jsem byl místopředsedou vlády a ještě jsem vedl politickou stranu, která má životní prostředí jako svou prioritu. Navíc přišlo předsednictví v evropské radě a mezinárodní vyjednávání o klimatu. V tomto smyslu ty více než dva roky pokládám za vrchol své profesní kariéry. Jsem za to

strašně vděčný, že jsme spolu s výborným týmem tady na ministerstvu udělali něco dobrého pro životní prostředí – více, než jsme čekali.“

Počáteční nepochopení vládních partnerů, především ODS, se postupem času měnilo. Za velmi důležité Martin Bursík pokládá, že témata, která dříve nebyla vůbec v politické diskusi – jako je ochrana klimatu, obnovitelné zdroje energie, energetické úspory, moderní environmentální technologie – se během období vlády Mirka Topolánka dostala z okraje do samotného středu. A co víc, stala se

vlastně jádrem protikrizových opatření vlády. „Myslím, že se podařilo posunout českou ekonomiku na trajektorii směrem k zelené ekonomice, tak jak to vidíme ve Spojených státech, v Evropské unii,“ shrnul ministr.

Za velkou příležitost označil Martin Bursík, že do ochrany životního prostředí směřují významné finanční prostředky: při současném kurzu je to 133 miliard korun do Operačního programu Životní prostředí, 10 miliard z Japonska na úspory a zateplení a dalších 15 miliard se dojednává. Jsou to částky, které budou vidět.

46 KONKRÉTNÍCH VÝSLEDKŮ PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- 37 miliard z evropských fondů pro 2359 projektů
- Zelená úsporám – nejkonkrétnější protikrizové opatření vlády
- Dalších 15 miliard do úspor v domácnostech z evropských fondů
- Půl miliardy na záchranu projektů čištění odpadních vod
- Miliardy z prodeje emisních kreditů pro české domácnosti
- Ekologická daňová reforma – vytápění biomasou je nejlevnější
- Emisní obchodování – 3 miliardy českým podnikům v roce 2008
- ČR lídrem evropské ekologické politiky
- ČR prosadila možnost zákazu dovozu odpadů do spaloven
- Impuls pro oživení trhu s recyklovanými materiály
- Kraje mohou konečně účinně chránit svoje ovzduší
- Prachový smog důvodem k omezení dopravy i výroby
- Klimaticko-energetický balíček Evropské unie
- Návrh politiky ochrany klimatu ČR
- Snížení administrativní zátěže podnikatelů
- Více informací o znečištění pro veřejnost zdarma
- Ze silnic mizí pojižděné vraky
- Konec krádeží kovů
- Síť pro sběr baterií se zásadně rozšíří
- Listnáče zpátky do lesů
- Definitivní ochrana obcí před těžbou uhlí
- Ochrana krajiny před těžbou zlata a uranu
- Nové Heřminovy neskončí pod vodou
- Efektivní ochrana alejí před kácením
- 17 nových národních přírodních rezervací a památek
- Rozšířili jsme evropskou soustavu Natura 2000
- Národní park Šumava - vítejte v divočině
- Rozvoj sjezdového lyžování v Krkonoších za jasných pravidel
- Problém toxické skládky v Pozdávkách po 12 letech vyřešen
- Nulová silniční daň pro ekologická auta
- Biopaliva nahradila přes 4 % benzínu a nafty
- Zvýhodnění vysokoprocenních biopaliv
- Vláda přijala plán na vyčištění ovzduší
- Podporujeme neziskový sektor
- Ekologické palivo v nižší sazbě DPH
- Dálnice musí vést tak, aby škodily co nejméně
- Lepší a efektivnější ochrana vod
- Efektivní povodňová prevence i ochrana
- Trojrozměrné informace o životním prostředí na webu zdarma
- Zelenější státní správa
- Úřad přátelský k občanům
- Zvýšení odpovědnosti za jadernou škodu o třetinu
- Pro větší konkurenceschopnost železnice
- Kanál Dunaj-Odra-Labe neuspěl
- Volnou půdu musíme chránit lépe
- Kontejnery do škol zdarma

Zdroj: MŽP

Miliardy pro životní prostředí a pro domácnosti

Ministr životního prostředí a místopředseda vlády Martin Bursík na závěr svého funkčního období představil 46 konkrétních výsledků environmentální politiky v letech 2007 – 2009 a některé komentoval.

V rámci Operačního programu Životní prostředí bylo na konci dubna 2009 podepsáno 37 miliard korun na celkem 2359 projektů. Do ochrany vod míří 21,5 miliardy korun. Na zateplování veřejných budov a obnovitelné zdroje energie se z 585 projektů více než 80 % týká škol a mateřských škol. Odpadového hospodářství se týká 431 projektů, ochrany přírody 1075 projektů – například drobné ale důležité a v krajině viditelné práce, jako třeba kosení luk.

O programu Zelená úsporám Martin Bursík řekl: „Jak jsem měl příležitost mluvit s lidmi z byznysu, pokládají ho za nejkonkrétnější protikrizové opatření vlády. Peníze už jsou tady na účtu. Včera jsem na setkání s japonskými podnikateli mohl poděkovat japonskému premiérovi.“ Program bude mít výrazný efekt nejen v oblasti životního prostředí, ale navíc zajistí více než třicet tisíc pracovních míst.

Dalších 15 miliard, které posílí tento program úspor v domácnostech a obnovitelných zdrojů, se podařilo vyjednat v Evropské komisi, kde bylo při schvalování evropského plánu hospodářské obnovy v Evropském parlamentu prolomeno blokování prostředků z evropských fondů na opatření v domácnostech, na zateplení a na obnovitelné zdroje. Nyní se tedy otevřela možnost přesunout 15 miliard korun a program pro domácnosti ještě posílit. „To je, myslím, důležitá zpráva pro lidi, kteří se chystají do toho jít,“ uzavřel ministr.

I projekty podpořené v rámci Operačního programu Infrastruktura pomáhaly životnímu prostředí, především velké vodohospodářské projekty na čištění vod. Bylo jich celkem patnáct, například v Klatovech, Berouně, Hodoníně, Karvině. Tyto projekty sice byly ohroženy kurzovou ztrátou, ale podařilo se vyjednat půl miliardy korun na její pokrytí. Díky tomu projekty mohly pokračovat.

Důležitá byla novela zákona o ochraně ovzduší, protože parlament v ní stanovil, že výnosy z prodeje emisního přebytku podle Kjótského protokolu budou příjmem Státního fondu životního prostředí. „Tato bitva v parlamentu proti vůli různých lobby byla základem pro úspěch s programem Zelená úsporám,“ řekl Martin Bursík

a pokračoval: „Vedeme intenzivní jednání se Světovou bankou, ta jsou před závěrem, a vedeme jednání se Španělskem, Rakouskem, také se dvěma privátními japonskými korporacemi. Podmínky jsou velmi podobné těm, které jsme získali při jednání s japonskou vládou, takže pokračujeme dál a toto budu předávat nastupujícímu ministrovi.“

Převrat v cenách energií a emisní obchodování

Po více než jedenácti letech diskusí a mnoha pokusech předchozích vlád se součástí našeho právního řádu stala ekologická daňová reforma. „Ona nám pomohla změnit ceny energií,“ podtrhl ministr Bursík. „Když se podíváte na web, zjistíte, že v České republice je nejlevnější topit dřevem, poté dřevní štěpkou, poté rostlinnými peletami, poté dřevěnými peletami a poté hnědým uhlím atd. Tohle je úplně klíčové. Teď se pere hnědé uhlí s dřevěnými peletami, ale bylo naprosto zásadní, že jsme přeřadili DPH u biomasy pro vytápění z 19 na 9 procent a zároveň uvalili spotřební daň z uhlí, která umožnila tímto ekonomickým nástrojem zvýšit poptávku.“

Emisní obchodování, i když v režimu přidělení povolenek zdarma a národních alokačních plánů, se ukázalo jako efektivní, protože podnikům se vyplatilo šetřit a z odprodaných povolenek realizovat zisk. „My jsme vykalkulovali více než 3 miliardy korun, které získaly podniky a především elektrárny tím, že uspořily na emisích. Zároveň to ale potvrdilo náš realistický přístup – že jsme oponovali vládě proti podání žaloby na Evropskou komisi. Myslím, že nám vývoj bezpochyby dal zapravdu,“ uzavřel Martin Bursík. Mezitím se Česká republika podílela na přijetí klimaticko-energetického balíčku, podle nějž už obchodování nebude zadarmo, ale v aukcích a situace se zřejmě změní.

Méně odpadů, méně emisí

„V červnu předminulého roku jsme prosadili možnost zákazu či omezení importu odpadů do českých spaloven,“ pokračoval ve výčtu Martin Bursík, „zbývá upravit Plán odpadového hospodářství České republiky, což jsme nestihli tak, abychom zjistili, že kapacity v České republice skutečně budou určeny pouze pro zpracování domácího odpadu, a nikoli pro import odpadu.“

V rámci protikrizového opatření vlády se podařilo prosadit, aby ministerstvo dopravy mělo povinnost ve veřejných zakázkách poptávat na protihlukové bariéry recyklované plasty.

Dlouhá diskuse se vedla o novele zákona o ochraně ovzduší. „Neznáme nikde jinde analogický příklad, kde by zkombinovali imisní a emisní princip,“ vysvětlil Martin Bursík. „Přišli jsme na to, jakým způsobem dát perspektivu nejpostiženějším regionům, kde imisní koncentrace jemného polévatého prachu mnohonásobně, někdy až o jeden řád, překračují povolené limity, ale přitom firmy vypouštějí podle platného povolení a nepřekračují emisní limity. Toto jsme zkombinovali a dali krajským úřadům povinnost, aby tam, kde podnik překročí emise jemného polévatého prachu, mu byl určen závazný plán a bude muset během sedmi roků snížit emise o 30 %. Tato norma, která už je účinná, je velmi podstatná především pro Moravskoslezský a Ústecký kraj.“

Rozšířena byla i smogová vyhláška. Kromě oxidu dusičitého, siřičitého a přízemního ozonu zahrnuje také jemný polévatý prach. Znamená to, že koncentrace jemného polévatého prachu jsou důvodem pro omezení dopravy nebo pro omezení výroby.

Nová politika ochrany klimatu

Hotov je návrh nové politiky ochrany klimatu. „Směřovali jsme k tomu, že bude dobré před mezinárodním vyjednáváním v Kodani prosazovat nejen politiku evropskou, ale mít i vlastní aktuální politiku ochrany klimatu. Ta politika je materiál, který reprezentuje názor ministerstva, je připravená, aby ji ve vhodný čas ministerstvo dalo k diskusi s dalšími partnery,“ řekl Martin Bursík.

Vstřícnost k podnikání i kontrola znečištění

„Snížili jsme administrativní zátěž podnikatelů,“ uvedl dále Martin Bursík. „Zhruba o 4 miliardy ušetří podnikatelé oproti povinnostem, které byly v roce 2005. Zjednodušili jsme evidence, něco jde přes internet elektronicky, výkaznictví se zjednodušilo.“

Integrovaný registr znečištění byl první zákon, který tým ministra Bursíka zdědil a rozšířil ze 72 na 93 látek. K registru má přístup veřejnost, starostové, samosprávy se mohou informovat o znečišťujících látkách.

Novela zákona o odpadech umožnila, aby ze silnic začaly postupně mizet nejstarší a nejvíce znečišťující vozidla, protože byly zavedeny recyklační poplatky při první registraci u vozů, které nesplňují emisní normu Euro 3, která je devět let stará. Od začátku působnosti nařízení do března 2009 bylo vyřazeno 150 000 aut. Je to téměř pětinasobný nárůst oproti standardu v předchozích letech. Prakticky se zastavil dovoz vozidel, která nesplňují normu Euro 3. „Tehle instrument zjevně zafungoval,“ konstatoval Martin Bursík.

Stejná novela zákona o odpadech zajistila regulaci krádeží kovů. Vybrané výrobky, které bylo atraktivní krást a dávat do sběrných surovin, byly vyjmenovány v prováděcím předpisu k tomuto zákonu. Podařilo se zastavit jejich prodej do sběru. Fyzické osoby nemohou odevzdávat poklopy od kanálů, dopravní značky, kolejnice, hřbitovny a bohoslužebné předměty atd.

Další legislativa připravena

V parlamentu je připraveno ještě několik zákonů, které již prošly vládou.

Měla by se rozšířit síť pro sběr baterií, aby lidé mohli vracet zpátky vybité akumulátory, baterie.

Podstatný je Národní lesnický program, kde prioritou při obnově lesů je soustředit se na listnáče, dále regulovat stavy zvěře podle škod na lesích. „Nikoli tak, že myslivci vykazují nižší stavy, než je realita... Dohodli jsme se, že to bude objektivizováno,“ zdůvodnil ministr Bursík.

Vláda potvrdila platnost územních limitů pro těžbu uhlí. „Otevřeli jsme je a pak jsme se na nich zase usnesli, řekl Martin Bursík, „to nejpodstatnější je horní legislativa, která teď jde do parlamentu.“ Za podstatnou označil shodu ve vládě, což vnímá jako nepochybný posun.

Z důvodu ochrany české krajiny a ochrany před devastací těžbou uranu a zlata MŽP zamítalo žádosti průzkumných a těžebních organizací na stanovení prů-

zkumného území a ložiskový geologický průzkum. Jedná se o ložiska zlata Kašperské hory na Šumavě a Zlaté Hory v Jeseníkách a ložiska uranu Jasenice a Brzkov na Vysočině a Osečná-Kotel u Stráže pod Ralskem. „Všechny tyto žádosti, které přišly na ministerstvo, dostaly červenou. Důvodem byla Státní surovinová politika a náš v tomto naprosto principiální přístup,“ uzavřel ministr Bursík.

Ve sněmovně je též vládní novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, která má omezit plošné zastavování krajiny a ochránit neúrodnější půdu před ničením. Výrazné zvýšení sazeb za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu je neefektivnější obranou proti ohromným projektům staveb na zelené louce.

Nové Heřminovy, aleje, národní park Křivoklátsko

Vláda zamítla velkou variantu přehradu předpokládající zatopení celé obce Nové Heřminovy na Opavsku. „Stojí za zmínku, že se nám podařilo zastavit totální zaplavení obce a výsledek je kombinace malé varianty s měkkými opatřeními v krajině a s protipovodňovou ochranou na horním toku, která je v tomto smyslu unikátní. Investovali jsme finanční prostředky do projektu, který děláme pro samosprávu Nových Heřminov. Vytváří se tam plán rozvoje obce i za existence malé přehradní nádrže,“ shrnul Martin Bursík.

„Aleje jsme ochránili dvakrát před kácením dohodou s ministrem dopravy,“ konstatoval ministr. V Poslanecké sněmovně prošla prvním a druhým čtením novela zákona č. 114, o ochraně přírody a krajiny. „Kromě jiného tento zákon systémově upravuje ochranu alejí před kácením tím, že se věc stává správním řízením. Je to úplně jiný režim než ohlašovací povinnost,

jak bylo doposud,“ vysvětlil Martin Bursík. Bude nutno prokázat nezbytnost kácení u konkrétních stromů a stanovit náhradní výsadbu.

Ministerstvo životního prostředí rovněž prosadilo vyhlášení sedmnácti nových národních přírodních rezervací a památek.

K vyhlášení je připraven Národní park Křivoklátsko. „Měl jsem výbornou debatu se starosty obcí na Křivoklátskě. Mohli se setkat i s ministry životního prostředí z Evropy,“ řekl Martin Bursík a dodal: „Máme v podstatě jediného oponenta, to jsou Lesy ČR, které si samozřejmě chtějí zachovat správu těchto lesů. Ale občané regionu jsou jednoznačně na naší straně, protože chtějí pracovat v lese a nepřejí si, aby na Křivoklátsku spravovala lesy akciová společnost z Moravy, zatímco oni potřebují práci přímo v místě.“

Rozšířená Natura 2000, chráněné i otevřené národní parky

Po letech příprav vláda schválila návrh Ministerstva životního prostředí na doplnění národního seznamu evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000 pro panonskou oblast. „Ladislav Miko nepochybně bude v této oblasti ministrem par excellence, protože to je jeho doména z Bruselu. Je před ním ještě rozšiřování dále... Tohle nikdy nebylo jednoduché téma,“ zhodnotil Martin Bursík.

„Národní park Šumava dlouhé roky byl pod enormním politickým tlakem, téma bylo strašně zpolitizováno, a to i za mého působení tady na Ministerstvu životního prostředí. Rozdíl se nám podařil v tom, že jsme se postavili plně za správu národního parku. Chtěl bych poděkovat i řediteli Krejčímu za to, co tam s týmem lidí odvedl. Obhájili jsme diferencovaný management

– 18 % bezzásahového území, vysokohorských smrčín. Ale zároveň jsme Šumavu otevřeli. Podepisoval jsem ještě dohodu s novým bavorským ministrem, protože stará přestala platit. Otevíráme přechody na Šumavě, jsou tam nocoviště a celá řada projektů, které otevírají Šumavu návštěvníkům. Už to není v žádném přírodě ta ochrana přírody, která neumožňuje lidem, aby si ta místa prohlídli šetrným způsobem spolu s průvodcem a odborným výkladem,” shrnul ministr citlivé téma.

V Krkonoších bylo prioritou téma velké tlaky obcí na rozvoj lyžování. Expertní tým, který jmenoval ministr, vyhodnotil 66 projektů rozvoje lyžování v Krkonoších. Výsledky správa národního parku zapracovala do navrhovaného plánu péče: zamítnout 21 projektů, 14 modifikovat, 31 je doporučeno realizovat. „S tím, že jsme nastavili velmi přísné mantinely,” řekl ministr Bursík, „ale zároveň jsme umožnili rozvoj lyžování. Bude to předmětem správních řízení, hodnocení vlivů na životní prostředí. Zdaleka to není odsouhlasené, ale důležité je, že jsme ukázali schopnost vnímat, že lyžování je podstatný fenomén na horách, že je to zdroj obživy a že je možné tam najít rovnováhu mezi sjezdovým lyžováním a ochranou přírody.”

Toxická skládka v Pozdřátkách – vyřešeno

Je vyřešen problém toxické skládky v Pozdřátkách na Vysočině. „To je dobrý výsledek. Podařilo se nám vyjednat s vlastníkem i s vládou odkup skládky a státní podnik Diamo realizuje její sanaci vlastně po dvanácti letech neřešení problému, kdy kyselina sírová unikala do podzemní vody,” řekl Martin Bursík.

Ekonomické nástroje

„Ekonomické nástroje jsme hodně používali,” uvedl ministr.

Novela zákona o silniční dani uvalila nulovou daň na alternativní pohony – biopaliva, stlačený zemní plyn, propanbutan, ale také hybridní pohony. Nová auta, která splňují přísnější emisní limity, mají slevu 45 % ze silniční daně, což představuje ekonomický nástroj směřující k obnově vozového parku, k čistším vozidlům.

„V tuto chvíli jsou v České republice více než 4 % benzínu a nafty nahrazena biopalivy,” připomněl ministr Bursík, „je to 3,5 % bioetanolu a 4,5 % metylesteru, který se přimíchává povinně do benzínu a nafty. Vedle toho jsme prosadili program podpory vysokoprocenních biopaliv. Je součástí novely zákona o spotřební dani, takže se vytváří ekonomické prostředí

pro to, aby se mohla u nás vytvořit síť pro E85 – benzín s 85 % podílem bioetanolu – a zároveň vsázíme na biopaliva druhé generace.”

Projekty šetrnějších variant dálnic

Ministerstvo životního prostředí prosadilo, že v procesech posuzování vlivů na životní

prostředí a v politice a zásadách územního rozvoje se uvažují a posuzují také environmentálně šetrnější varianty dálnic a rychlostních silnic. „D3 přes Středočeský kraj je toho příkladem, protože varianty, které prosazuje Ministerstvo dopravy, byly pro nás absolutně nepřijatelné,” řekl Martin Bursík, „totéž R11 přes Kuks do Trutnova, R35 v oblasti Českého ráje, kde si vůbec nedovedeme představit, že by na hranici CHKO byla rychlostní komunikace, a stejně tak R43 v Jihomoravském a Pardubickém kraji. U všech těchto dálnic či rychlostních komunikací, které vidíme velmi problematičticky, jsme zpracovávali, zadávali alternativní trasování v různém stupni procedury EIA. Někde jsme vydávali negativní stanoviska EIA. Zachraňovali jsme jednu regionální železniční trať u Děčína. Prostě v tomto jsme se snažili, co jsme síly měli, abychom korigovali některé škodlivé projekty.”

Zelenější státní správa

Ministerstvo prosadilo ve vládě novelu zákona o právu na informace o životním prostředí, která veřejnosti zaručila bezplatný přístup k mapovým informacím vytvářeným veřejnou správou prostřednictvím geoportálu MŽP. Novelu nyní projednává Poslanecká sněmovna.

„Bylo těžké prosadit ve vládě zelenější státní správu. Třeba ohromný byl odpor proti ekologickým automobilům pro české představenství. Takže nakonec jediná rada, která používala ekologická auta, byla rada

ministrů životního prostředí, protože jsme prostě odmítli jezdit auty s těmi nejvyššími emisemi, co Škodovka vyrábí, a vzali jsme si naopak auta s těmi nejnižšími emisemi. Ještě to vyžaduje nějaký čas, ale místopředseda vlády Vondra slavnostně ekologičtější auta přebíral, tak je vidět, že se mění hodnotový systém,” rekapituloval Martin Bursík.

Zvýšení odpovědnosti za jadernou škodu

Ministerstvu životního prostředí se rovněž podařilo prosadit zvýšení odpovědnosti provozovatele za škody způsobené jadernou havárií. Sníží se tak neoprávněná výhoda provozovatelů jaderných zařízení před ostatními průmyslovými odvětvími, v případě havárie budou muset občané a stát hradit menší podíl škod. „To je posun. Zvýšili jsme povinnou odpověd-

nost ze šesti miliard korun při havárii jaderného zařízení elektrárny na osm, to znamená o jednu třetinu," řekl ministr Bursík. Zvyšování odpovědnosti by mělo ještě pokračovat.

Co je připraveno pro následovníky

„Jsou věci, které jsme nestihli," posteskl si ministr životního prostředí na předčasně ukončené funkčním období. „Zmínil jsem se o odpadech. To nás mrzí asi nejvíc, protože na tomto zákonu jsme pracovali strašně dlouho. Přinesl by daleko férovější způsob úhrady platby za odpad a usnadnil by třídění odpadu... Je připraven, bude se na něm pracovat dál a bude záležet na politické konstelaci." V přípravě je i novela Plánu odpadového hospodářství, legislativa pro obaly, například PET lahve.

„Nestihli jsme ani novelu zákona o ochraně ovzduší, která je hodně podstatná," s lítostí konstatoval bilancující ministr.

„A pak jsou některé věci, které se vlastně netýkají rezortu: Rozšíření mýtného pro vozy nad 3,5 tuny nebo omezení kamionů v pátek. Ministerstvo dopravy bylo největším oříškem a nejproblematictějším partnerem, dokonce problematičtější než ministerstvo průmyslu, k našemu překvapení," uzavřel Martin Bursík komentář k tématům, která by měla přejít do agendy následující vlády či vlád.

První a pátý ministr

První náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík zhodnotil působení ministra životního prostředí v letech 2007 až 2009:

„Martin Bursík je můj první a pátý ministr, takže mám určité srovnání. Každopádně z toho, jakou mám zkušenost, jeho schopnost vyjednat věci ve vládě je jednoznačně největší. Svědčí o tom i sedm zákonů, které dosud máme v parlamentu, a další dva, které se nás velmi úzce dotýkají, a tři mezinárodní smlouvy. Představili jsme ekologický test poslanecké sněmovny: chtěli bychom, aby to, co bylo tady na ministerstvu připraveno a co objektivně považujeme za potřebné pro životní prostředí, skutečně bylo dokončeno a parlamentem prošlo. Je dobré si uvědomit, že i těch 46 vyjmenovaných konkrétních úspěchů – a určitě by se našly další techničtější – bylo dosaženo jen za zhruba poloviční období, než má standardní vláda. Osmadvacet měsíců působení této vlády je zhruba polovina obvyklého času, a přesto konkrétních výsledků je hodně."

České předsednictví Evropské unii

K bilanci funkčního období ministra patří i dosavadní výsledky českého předsednictví Evropské unii.

Jan Dusík k tomu řekl: „I díky osobě Martina Bursíka a jeho osobnímu nasazení

bylo české předsednictví pro naše partnery jistotou. Jednání, která probíhala, ať už to byla formální rada ministrů životního prostředí v březnu nebo neformální v dubnu v Praze a na Křivokláte, se nesla ve velmi přátelském a konstruktivním duchu. Když se podíváme, co se podařilo zatím dosáhnout, myslíme si, že toho není málo... Například s Evropským parlamentem jsme vyjednali ve zrychleném režimu prvního čtení celkem šest legislativních návrhů. Některé byly skutečně složité, zejména otázka tulleňů byla velmi politicky i ekonomicky citlivá i z hlediska mezinárodních vztahů a kompromis, který se nám podařilo dosáhnout mezi radou a Evropským parlamentem a různými dalšími ekonomickými a zahraničně politickými zájmy, je považován obecně za úspěšný."

Konkrétní výsledky první poloviny českého předsednictví najdou čtenáři v předchozím čísle Zpravodaje, aktualizované pak na webu MŽP.

Na internetových stránkách ministerstva www.mzp.cz rovněž je k dispozici podrobný přehled 46 konkrétních výsledků práce v ochraně životního prostředí v období vlády Mirka Topolánka v letech 2007 – 2009.

Z tiskové konference 5. května 2009

a dalších bilančních materiálů MŽP

k tomuto datu zpracovala Hana Kolářová

NEVLÁDNÍ ORGANIZACE O VÝSLEDKÁCH Odstupujícího ministra Bursíka

Nevládní ekologická organizace Hnutí Duha kladně hodnotí osmadvacetiměsíční působení odstupujícího ministra životního prostředí Martina Bursíka ve vládě Mirka Topolánka. I díky jeho práci bývá odcházející vláda označována za nejzelenější za posledních dvanáct let.

„Pokud bychom hodnocení vzali v mírné nadsázce a Martin Bursík byl žákem Hnutí Duha, dostal by za své působení na ministerstvu hezkou dvojku. Dvojku proto, že se nepodařilo dotáhnout některé závazky z programového prohlášení, třeba ekologickou daňovou reformu nebo zrušení omezené odpovědnosti jaderných elektráren. I přesto je výsledek práce za pouhých 28 měsíců docela impozantní," shrnul Petr Machálek, ředitel Hnutí Duha.

Za největší pozitiva Bursíkova úřadování ekologická organizace považuje několik počinů:

- Program Zelená úsporám, jehož cílem je do roku 2012 zateplit v České republice velkou část domácností a vybavit

je čistými zdroji tepla. Pro zateplování je už letos k dispozici 10 miliard korun.

- Prosazení práva členských zemí EU omezovat dovoz zahraničního odpadu do spaloven. Importovaný odpad by značně narušil české odpadové hospodářství a obyvatele by zbytečně zatěžoval hluk a zplodiny z jeho dopravy.
- Vládou opakovaně potvrzené územní limity těžby hnědého uhlí. Ohrožené obce, zejména Černice, Horní Jiřetín, ale i Litvínov, tak mají záruku, že nebudou zbourány. Uvolnil se tak prostor pro jejich vlastní rozvoj.
- Uhájení 16 % nejcennějších částí nedotčené přírody Národního parku Šumava v tzv. bezzásahovém režimu.

Poslanci mají nyní v rukou ještě jednu zásadní legislativní změnu – nový odpadový zákon. Do ministerského návrhu z dílny Martina Bursíka se Hnutí Duha podařilo prosadit konkrétní opatření, které povedou ke snadnějšímu třídění pro domácnosti nebo ekonomicky zvýhodní využití odpadu před skládkováním.

Zdroj: Hnutí Duha

Foto www.cop14.gov.pl

▲ Ministr životního prostředí Martin Bursík jednal o klimatické politice mimo jiné na konferenci OSN...

Foto Jan Symon

▲ ...usiloval o ekologicky šetrnější vozidla státní správy...

Foto Pavel Klimeš – Veselý výlet

▲ ...přímo v Krkonoších, na Šumavě a na dalších místech jednal o chráněných územích...

Foto Eva Veverková

▲ ...přijal petici proti kácení alejí a hledal cesty, jak zbytečné kácení zastavit...

▲ ...jezdil na kole...

Foto Samuel Kašpar

▲ ...podílel se na vyřešení problému toxické skládky v Pozdřátkách...

Foto Jakub Kašpar

▲ ...podepsal první dotace z Operačního programu Životní prostředí...

Foto Eva Veverková

▲ ...řídil jednání Rady EU pro životní prostředí...

Foto Jan Symon

Inspekce pokutovala skládku ve Vrbičanech

Oblastní inspektorát České inspekce životního prostředí v Ústí nad Labem uložil společnosti Eurosup, spol. s r. o., pokutu za porušení zákona o odpadech v celkové výši 1 000 000 Kč.

Kontaminace a hyzdění prostředí

Společnost Eurosup, která provozovala od roku 1993 do října 2008 skládku nebezpečných odpadů ve Vrbičanech u Lovosic, porušila provozní řád skládky tím, že nedodržela tvar ani maximální stanovenou výšku skládky. Současně provozovatel skládky překročil stanovené množství odpadů určené na technické zabezpečení skládky. ČIŽP následným podrobnějším šetřením pomocí odběru vzorků v lokalitě zjistila kontaminaci podzemních vod a horninového prostředí v okolí skládky.

„Maximální kóta koruny skládky po ukončení skládkování byla oproti projektové dokumentaci překročena o deset metrů a nebyly dodrženy ani předepsané sklony svahů skládky. Tím došlo k ohrožení stability skládky a k možnosti úniku znečišťujících kontaminantů do bezprostředního okolí skládky. Kontaminace podzemních vod a horninového prostředí v okolním prostoru tělesa skládky byla následně prokázána kontaminačním průzkumem provedeným v okolí skládky. Navíc nedodržení tvaru

a výšky tělesa skládky představuje i vizuální a estetické narušení prostředí,“ vysvětlil Ing. Jiří Turek z oddělení odpadového hospodářství ČIŽP v Ústí nad Labem. Společnost se proti pokutě odvolala k Ministerstvu životního prostředí, to však potvrdilo správnost rozhodnutí inspekce.

Série kontrol skládek

V roce 2008 provedla ČIŽP sérii kontrol skládek odpadů, které byly zaměřeny na dodržování provozních řádů a na plnění podmínek uložených provozovatelům skládek vyhláškou č. 294/2005 Sb., o podmín-

kách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu. Tyto kontroly navazovaly na kontroly zařízení na odstraňování odpadů, které byly prováděny i v předchozích letech.

Provozovatelé skládek jsou mimo jiné povinni dodržovat tvarové a výškové parametry skládky určené v projektové dokumentaci a nesmí překročit provozním řádem povolené množství odpadu uloženého na skládku za účelem technického zabezpečení skládky.

V ústeckém regionu provedli inspektoři ČIŽP v roce 2008 celkem 22 kontrol u provozovatelů povolených skládek odpadů, přičemž ve dvou případech bylo zjištěno porušení zákona v oblasti nakládání s odpady.

Nebylo to poprvé...

V případě společnosti Eurosup se nejedná o první porušení zákona o odpadech. V posledních pěti letech musela ČIŽP s ohledem na zjištěné opakované porušování povinností ze strany provozovatele skládky uložit již čtvrtou pokutu.

I v předchozích případech se jednalo o porušení základních povinností při provozu zařízení k odstraňování nebezpečných odpadů. Při stanovení konkrétních výší pokut pak správní orgán zpravidla přihlíží ke zvýšenému riziku pro životní prostředí, pokud se zjištěný delikt týká právě nebezpečných odpadů. Z výše uvedených pokut jsou do současného data v právní moci pokuty v celkové výši 2 030 000 korun.

Ivana Awwadová,

tisková mluvčí ČIŽP, redakčně upraveno

Foto ČIŽP

RÁDCE PRO PRAKTICKÉ SITUACE

Vážení čtenáři, pracovníci České inspekce životního prostředí se setkávají se stále větším zájmem občanů, kteří aktivně vystupují proti poškozování přírodních zdrojů, ať už je to kácení stromů, znečišťování vodních toků či existence černých skládek v okolí jejich bydliště. Inspekce ročně řeší stovky případů, na něž upozornili všímaví občané. Vzhledem k počtu našich pracovníků je ale zcela nemožné, abychom byli všude a všechno viděli. Účast občanů a jejich zájem o životní prostředí vnímáme jako zcela nepostradatelnou pomoc. Chápeme, že pro běžného občana je mnohdy obtížné vědět, jak správně reagovat na některé nejčastější způsoby poškozování životního prostředí, a také co dělat,

aby třeba i nevědomky svým jednáním neporušil zákon. Proto jsme připravili Rádce pro praktické situace, který by vám měl pomoci orientovat se v situacích, s nimiž se setkáváme nejčastěji. Existuje ve formě příručky, ve zkrácené verzi na internetových stránkách ČIŽP www.cizp.cz a nyní začíná tento rádce vycházet na pokračování ve Zpravodaji MŽP.

Česká inspekce životního prostředí může být pro mnohé případy neekologického jednání až poslední instancí. Dozvíte se, že často je možné vyhledat účinnou pomoc na obecním či městském úřadu v konkrétním místě. Cesta tam může být pro vás daleko jednodušší a rychlejší. Pokusíme se vás informovat, jak neefektivněji v případech poškozování životního prostředí dosáhnout nápravy nebo dalším škodám alespoň zamezit.

Co dělat, když zaznamenujím...

HROMADĚNÍ ODPADU NA MÍSTĚ K TOMU NEURČENÉM, TJ. VZNIK NEOPRÁVNĚNÉ SKLÁDKY, TZV. ČERNÉ SKLÁDKY?

ZÁPACH ŠÍŘÍCÍ SE ZE SKLÁDKY, ČOV, TŘÍDICÍ LINKY, KOMPOSTÁRNY, SBĚRNÉHO DVORA ČI JINÝCH ZAŘÍZENÍ A PODNIKŮ?

Pokud zjistíte hromadění odpadu na místě k tomu neurčeném – obraťte se na příslušný obecní úřad či na městskou policii. Vhodné je také pořídit důkazní materiály (video, fotodokumentaci), osoby, která na tato místa odpad ukládá.

Zápach šířící se ze skládky – ohlaste skutečnost příslušnému obecnímu úřadu, popřípadě příslušnému oblastnímu inspektorátu ČIŽP.

Zdroj: ČIŽP

Soutěž Můj kousek Země 2009

Česká geologická služba a Ministerstvo životního prostředí pořádají třetí ročník výtvarné soutěže pro děti a mládež s názvem Můj kousek Země. Soutěž má tradičně za cíl akcentovat důležitost ochrany životního prostředí a přibližovat význam věd o Zemi.

V letošním ročníku soutěže budou inspiraci pro dětské výtvarné práce tvořit exempláře z paleontologických a mineralogicko-geologických kolekcí České geologické služby, která si letos připomíná významné jubileum 90 let od svého založení.

Děti si budou moci vybrat z několika fotografií dochovaných částí živočicha (rostliny) a dokreslit svoji představu, jak asi takový živočich (rostlina) vypadal. Hodnotit se ovšem nebude správnost odhadu, ale především míra fantazie a estetická kvalita díla.

Námětem výtvarných prací starších dětí bude představa, kde a v jakém stavu se nacházely (čím byly) v daleké minulosti horniny či minerály. Děti tak mohou v podstatě ztvárnit „začátek příběhu“ určitého kamene nebo některou z jednotlivých fází jeho vzniku.

Prostřednictvím internetových stránek pak doprovodné texty dětem nabídnou srozumitelné pojednání o tom, jak postupují profesionální experti při své práci a k čemu získané poznatky slouží celé společnosti.

Výtvarná soutěž Můj kousek Země si získává stále větší oblibu u dětí od mateřských až po střední školy a my věříme, že

stejně tak tomu bude i letos. Zúčastnit se jí mohou děti a mládež do 18 let, jednotlivci i celé školy. Výtvarná díla je nutno zaslat na adresu České geologické služby (Klárov 3, 118 21 Praha 1) nejpozději do 30. 6. 2009. V období prázdnin budou všechny práce umístěny na internetové stránky Můj kousek Země 2009, kde si je zájemci budou moci prohlížet a třeba i tipovat vítěze. Kdo se tím skutečným vítězem stane, zveřejníme na začátku září prostřednictvím internetových stránek.

Podrobnější informace o soutěži Můj kousek Země 2009 lze získat na <http://soutez-2009.geology.cz/>.

*Klára Jančová,
Česká geologická služba,
upraveno (red)*

Optimalizace maloplošných chráněných území

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR zveřejnila k 1. květnu 2009 na svém Mapovém serveru (<http://mapy.nature.cz/>) v mapové úloze Aplikovaná ochrana přírody výsledky projektu Optimalizace výsledků mapování přírodních biotopů a jejich aktuálního zastoupení na území ČR jako předmětu ochrany v současné síti maloplošných zvláště chráněných území v ČR.

Projekt analyzoval aktuální zastoupení biotopů významných z hlediska ochrany přírody, které představují předmět ochrany v současné síti maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) a v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000 (EVL), na území ČR. Výsledky analýzy ukázaly, že současná MZCHÚ a EVL nedostatečně pokrývají nebo postihují variabilitu některých významných biotopů. Proto byl zpracován odborný návrh na doplnění stávajících MZCHÚ a EVL o nová území, v nichž se tyto vzácné biotopy, dosud stávající ochranou nedostatečně zajištěné, vyskytují. Zpracovaný seznam návrhů

území (mimo národní parky a chráněné krajinné oblasti) byl předán krajským úřadům a vojenským újezdům jako příslušným orgánům ochrany přírody, kterým slouží pro systematickou a reprezentativní tvorbu sítě MZCHÚ v těchto správních jednotkách.

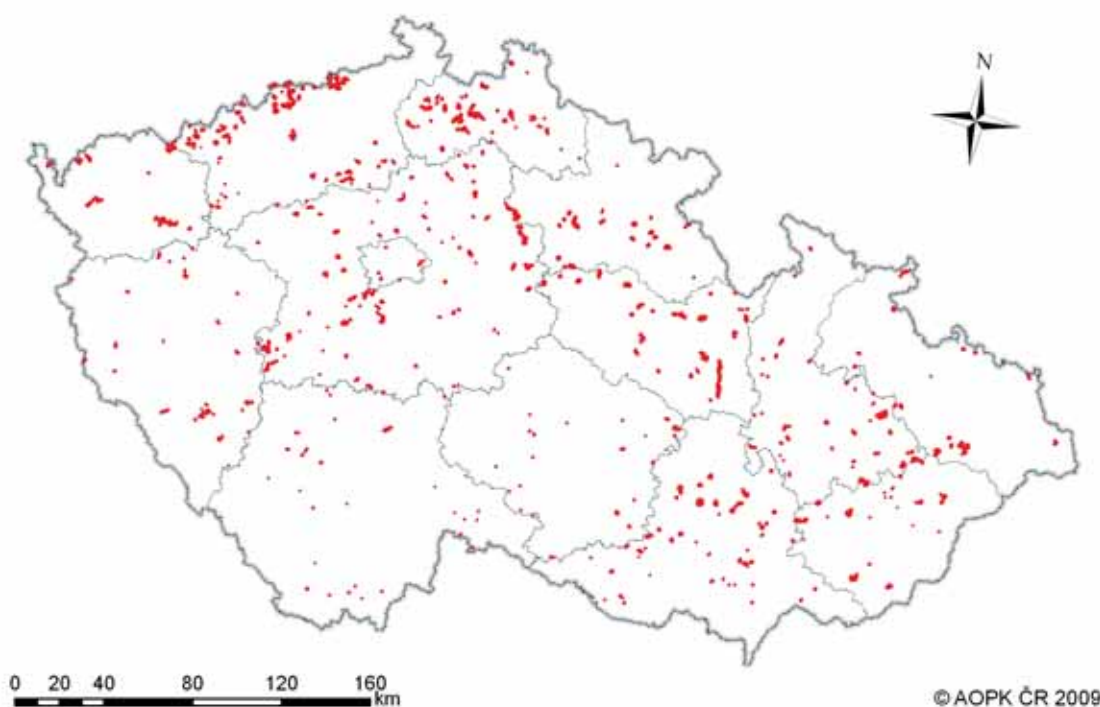
Jedná se o první studii v České republice, která hodnotí celistvě reprezentativnost MZCHÚ z hlediska zastoupení konkrétní skupiny fenoménů, významných i jako refugium druhů. Návrh lokalit je tedy významným podkladem pro další koncepční materiály ochrany přírody a zároveň pro posudkovou a expertní činnost v oblasti ochrany přírody a krajiny. V mnoha kra-

jích se na základě těchto skutečností stal nedílnou součástí strategického materiálu Koncepce ochrany přírody a krajiny.

Vrstva lokalit je v rámci Mapového serveru AOPK ČR také přístupná formou WMS služeb. Celkové výsledky projektu se uvádí na adrese <http://www.env.cz/www/vav.nsf/index.html>. Zájemci si mohou dohledat jak hranice lokality nad různými mapovými podklady v měřítku až 1:10000, tak i další odborné údaje o lokalitě v celkových výsledcích projektu včetně zastoupení významných druhů rostlin.

*Jitka Kozubková,
AOPK ČR, www.nature.cz*

Optimalizace soustavy maloplošných zvláště chráněných území v ČR z hlediska biotopů

▲ Na mapě ČR jsou vyznačeny lokality navržené k doplnění do soustavy maloplošných zvláště chráněných území pro dostatečné pokrytí vzácných a z hlediska biodiverzity významných biotopů.

Zdroj: AOPK ČR

Pro zdravé koupání a potěšení občanů

V roce 2008 Ministerstvo životního prostředí podpořilo v rámci dotačního řízení pro nestátní neziskové organizace mimo jiné projekt Svazu zakládání a údržby zeleně Přírodní koupaliště – šance pro budoucnost.

**Představujeme úspěšné projekty podpořené
v dotačním řízení MŽP
pro nestátní neziskové organizace.**

**Více informací najdete v databázi
www.mzp.cz/projekty.**

Na jaře 2008 založil Svaz zakládání a údržby zeleně sekci biobazénů, koupacích a okrasných jezírek, která se uchází o členství v mezinárodní organizaci Internationale Gesellschaft für naturnahe Badegewässer. Připravil tedy mimo jiné také projekt Přírodní koupaliště – šance pro budoucnost. Tým projektu tvořili odborníci na výstavbu přírodních koupališť. Vzhledem k tomu, že v České republice neexistuje žádná norma ani směrnice platná speciálně pro biobazény, byl zadán překlad německé normy, kterou vydala Výzkumná společnost pro vývoj krajiny a krajinářství. V červnu 2008 se členové projektového

týmu zúčastnili mezinárodní konference Stavba přírodních koupališť – šance pro budoucnost, kde získali nejnovější informace a zkušenosti od předních českých i zahraničních odborníků. Na této konferenci přednášel také profesor Blahoslav Maršálek, který později zpracoval jeden ze stěžejních článků publikace o hydrobiologických principech udržení dobré kvality vody v koupacím jezírku.

Na doporučení zahraničních přednášejících navštívila hlavní řešitelka projektu ing. Jana Šimečková veřejná přírodní koupaliště v Rakousku a Německu a také dvě fungující veřejná přírodní koupaliště v ČR v Banticích a Kovalovicích. Zde hovořila se

starosty obcí a informace využila do připravované publikace.

Publikace byla vytištěna koncem listopadu v nákladu 4 000 kusů. Poprvé byla představena na semináři Dny zahradní a krajinářské tvorby v Luhačovicích. Začátkem prosince byla rozeslána téměř dvěma tisícovkám krajských, městských a obecních úřadů, projektantům, stavebním a zahradnickým firmám, odborným školám. Zájemci si ji mohou stále ještě vyžádat v kanceláři Svazu zakládání a údržby zeleně (SZÚZ). Zároveň byla v elektronické podobě umístěna na internetové stránky SZÚZ, stejně jako překlad německé normy – www.szuz.cz.

*Více informací najdete v databázi
www.mzp.cz/projekty, kterou
spravuje odbor environmentálního
vzdělávání MŽP.*

*Helena Knappová,
odbor environmentálního vzdělávání MŽP*

STAVBA PŘÍRODNÍCH KOUPALIŠŤ – ŠANCE PRO BUDOUCNOST

Publikaci Přírodní koupaliště – šance pro budoucnost vydal SZÚZ s podporou Ministerstva životního prostředí, a to nejenom pro zahradnické firmy, ale hlavně pro pracovníky obecních a městských úřadů. Přírodní koupaliště jsou podnětem k úvaze, není-li právě ve vaší obci, městě zchátralé koupaliště či vysloužilá vodní nádrž, se kterou si nevíte rady a kterou je šance využít moderním, přírodě přátelským způsobem.

Ing. Vojtěch Doležal a ing. Jiří Hájek vysvětlují v publikaci význam koupání v přírodní chemicky neupravené vodě a srovnávají přírodní koupaliště a bazény. Publikace cituje doporučení německých odborníků při projektování, realizaci, údržbě a provozu veřejných ekologických plaveckých a koupacích zařízení. Profesor Blahoslav Maršálek z Botanického ústavu AV ČR rozebírá hydrobiologické

principy udržení dobré kvality vody v koupacím biotopu, ing. Miroslav Řehák představuje vodní rostliny vhodné do regenerační zóny a ing. Jiří Hájek vodní herní prvky. Jaké požadavky na kvalitu vody ke koupání uplatňuje legislativa ČR, se dozvíte od MUDr. Anny Žádníkové z Krajské hygienické stanice Jihomoravského kraje. Odborníci SZÚZ představují několik už léta bezvadně fungujících přírodních veřejných koupališť v zahraničí (Sarleinsbach, Tragwein, Sankt Georgen am Walde, Nochling, Herzogsdorf, Tettenweis, Eberschwang) a starostové moravských obcí Kovalovice a Bantice ukazují, že se u nich už také dá koupat v chemicky neupravené vodě. Vysvětlují, proč se zastupitelé prozíravě rozhodli vykročit nevyzkoušenou cestou, aby jejich obce jako první v republice udělaly něco rozumného pro zdravé koupání a potěšení občanů.

OPRAVA:

V březnovém čísle Zpravodaje v této rubrice v článku Zprávy o životním prostředí došlo na straně 30 k chybě v tabulce Návrh struktury zprávy o stavu životního prostředí. Nadpis Složky životního prostředí byl chybně posunut o dva řádky dolů. Omlouváme se. (red)

Využívání brownfields

– příležitost pro nové projekty

Jaké podněty navozují zájem o využití areálů tzv. brownfields, jaké jsou problémy a naopak dobré předpoklady pro jejich využívání? Co je předpokladem pro vytvoření vhodného prostředí pro realizaci projektů na brownfields?

Co jsou brownfields?

Areály brownfields jsou obecně definovány jako nevyužívané, nedostatečně využívané nebo opuštěné průmyslové, obchodní nebo jinak účelově zařazené areály, jejichž regenerace (znovuvyužití) je často komplikována kontaminací životního prostředí. Nové podněty k jejich využití navozuje především snaha znovu vrátit ekonomické oživení lokalit, rostoucí porozumění pro potřeby chránit lidské zdraví a životní prostředí a nedostatek vhodných ploch pro průmyslové zóny. Relevantní je i stupeň jejich kontaminace v hlavních složkách životního prostředí.

Brownfields v Česku

Na základě vyhledávací studie (CzechInvest) je v Česku až 2355 potenciálních lokalit, jejichž celková rozloha představuje cca 11 000 ha, se zastavěnou plochou 22 000 m². Z regionálního hlediska se nejvíce lokalit nachází v kraji Královéhradeckém (244), Moravskoslezském (232) a Plzeňském (214). Podle rozlohy převládají nevyužívané průmyslové areály. Další původní (dřívější) využití představuje zemědělské využití, občanská vybavenost, bydlení, využití armádou a pro jiné účely.

Budoucí využití brownfields se předpokládá v následujícím podílovém zastoupení: pro průmyslové účely – 17 %, zemědělství – 8 %, občanskou vybavenost a bytové účely – 18 %, smíšené funkční využití – 49 %.

Kontaminace, které se běžně nacházejí

na brownfields areálech, mají různý charakter, jak ukazuje přehled v tabulce.

Ekologická zátěž v areálech brownfields v Česku, která byla nalezena nebo je pravděpodobná, odpovídá zhruba 46 % případů.

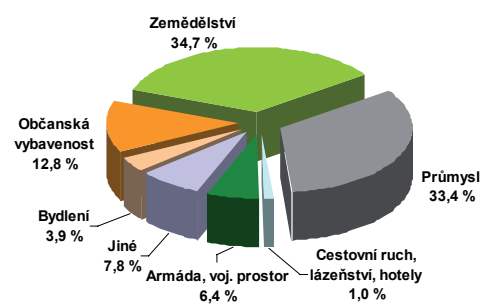
Strategie regenerace

Národní strategie regenerace brownfields se zaměřuje na vytvoření vhodného prostředí pro realizaci projektů na brownfields a rovněž prevenci jejich vzniku. Priority regenerace brownfields jsou kategorizovány do třech úrovní, tj. podle původního využití, velikosti a přínosu. Hlavními problémy brownfields zůstávají staré ekologické zátěže a architektura starých průmyslových objektů. Naopak příznivým podnětem je obvykle dobře vybudovaná infrastruktura a celkově příznivý pracovní trh, především v regionech se zvýšenou nezaměstnaností.

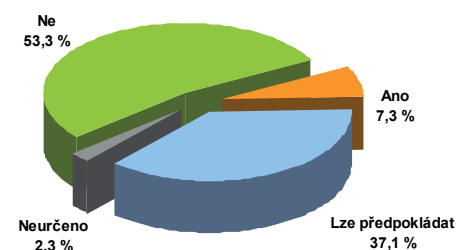
Předpokladem širšího budoucího využívání je rovněž vytvoření vhodného prostředí pro realizaci projektů na brownfields, jehož součástí zůstává potřebná veřejná podpora. Jeden z dřívějších programů na podporu rozvoje průmyslových zón Příprava průmyslových zón byl vyhlášen již v roce 2000, se čtyřmi podprogramy: Příprava průmyslových zón, Regenerace průmyslových zón, Výstavba a rekonstrukce nájemních objektů, Akreditace průmyslových zón. Zatím však nebyl vytvářen potřebný tlak, aby pro potřeby průmyslových zón byla upřednostňována rekonstrukce nevyužívaných ploch brownfields před výstavbou na zelené louce.

Podpůrné programy

V současnosti jsou aktuální programy cíleně směřované na podporu investičních aktivit v areálech brownfields. Např. na základě Operačního programu Podnikání a inovace (program MPO) na období 2007 – 2013 je podnikatelům poskytována finanční podpora, a to jak ze zdrojů státního rozpočtu, tak z prostředků EU, konkrétně z Evropského fondu pro regionální rozvoj, zaměřeného na podporu rozvoje a strukturálních změn regionů, jejichž hospodářská a sociální přeměna čelí strukturálním obtížím. V rámci projektu NIKM (Národní inventarizace kontaminovaných míst), který od letošního roku řeší CENIA, je počítáno i s inventarizací brownfields areálů. Kromě toho CENIA ve spolupráci s agenturou CzechInvest připravuje i zobrazení mapy brownfields areálů prostřednictvím Mapových služeb Portálu veřejné správy.

▲ Graf 1: Převažující předchozí využití lokality (četnost)

▲ Graf 2: Kontaminace – existence ekologických zátěží

Jaroslav Fereš, CENIA, česká informační agentura životního prostředí

TYPY BROWNFIELDS

Typické aktivity	Doprovodná kontaminace
Strojírenství	Kovy, rozpouštědla, odpadní oleje, dioxiny
Výroba barev	Kovy jako chrom, kadmium, olovo, zinek, VOC (těkavé látky), chloroform, rozpouštědla, barvy
Farmaceutická výroba	Olovo, různé organické chemikálie, rozpouštědla
Tiskárenský průmysl	Stříbro, rozpouštědla, kyseliny, odpadní oleje, barvy, chemikálie pro fotografii
Železniční depa	Petroleje, VOC, benzen, toluen, etylbenzen, xylen, rozpouštědla, paliva, olej, maziva, olovo, PCB (polychlorované bifenylly)
Mechanické dílny	Různé kovy (jako olovo a nikl), PCB, dioxin
Rafinérie ropy	Uhlovodíky, benzen, toluen, etylbenzen, xylen (BTEX), rozpouštědla, paliva, oleje, maziva

Nová politika ochrany klimatu

Shrnutí návrhu Politiky ochrany klimatu České republiky

1. Co je změna klimatu?

Zemské klima je ovlivňováno celou řadou faktorů, například sklonem zemské osy, intenzitou slunečního záření nebo složením atmosféry. Přestože k výkyvům klimatu docházelo v průběhu historie vždy, jsou vědci přesvědčeni, že dnešní tempo a rozsah změn je bezprecedentní a alarmující.

Vědci z Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu (IPCC) se shodli, že k prudké změně klimatu dochází v důsledku rostoucí koncentrace skleníkových plynů v atmosféře. Tyto plyny, které se do ovzduší dostávají téměř s každou lidskou činností, posilují přirozený skleníkový jev a zemská atmosféra tak zadržuje více tepla než dříve.

Změny teploty potvrdily výsledky měření po celém světě. V posledních padesáti letech rostla průměrná globální teplota tempem 0,13 °C za deset let. Do konce století předpovídá IPCC nárůst průměrné teploty o 1,8 až 4 °C. Takové zvýšení teploty by mělo významné dopady pro život. Změny intenzity a rozložení srážek a tání ledovců by již v polovině století mohly ohrozit až dvě miliardy lidí nedostatkem pitné vody. Až 30 % rostlinných a živočišných druhů by bylo ohroženo vyhynutím. Ačkoliv mírné zvýšení teploty by globálně vedlo k vyšším zemědělským výnosům, oteplení o více než 3 °C by naopak zemědělskou produkci utlumilo.

Ze závěrů poslední zprávy IPCC z roku 2007 vyplývá, že pokud máme vážným důsledkům změny klimatu zabránit, musíme do poloviny století snížit emise skleníkových plynů oproti současným hodnotám o 80 %.

2. Emise skleníkových plynů v ČR

Přestože 146 milionů tun skleníkových plynů ročně představuje pouhých 0,3 procenta v celosvětovém měřítku, v přepočtu na jednoho obyvatele patří Česká republika mezi největší emitenty. Roční emise na obyvatele ve výši 14,2 tuny CO₂ekv. jsou

například o 35 % vyšší, než je průměr EU, a sedminásobně vyšší než v Indii.

Sektor energetiky produkuje 40 % z celkových emisí, což je více než průměr EU. Je to způsobeno zejména vlivem vysokého podílu uhlí na palivovém mixu a exporty elektřiny. Vyšší podíl emisí z průmyslu (32 %) odpovídá struktuře průmyslu a jeho vyššímu zastoupení na tvorbě HDP. Zbývající emise pocházejí z dopravy (12 %), spalování fosilních paliv v budovách (8 %), ze zemědělství (6 %) a z odpadového hospodářství (2 %).

Začátkem 90. let došlo k výraznému snížení emisí v důsledku restrukturalizace průmyslu. Od roku 1995 jsou emise skleníkových plynů víceméně stabilní. Pokud bude platit pouze současná regulace a ekonomika a technologie se budou vyvíjet dle očekávání, předpokládá referenční scénář pro ČR mírný pokles emisí skleníkových plynů na 143 milionů tun v roce 2020.

3. Mezinárodní závazky a cíle snížení emisí

První závazné cíle na snížení emisí skleníkových plynů v průmyslových zemích stanovil Kjótský protokol pro období let 2008 až 2012. Česká republika se zavázala k 8 % snížení emisí oproti roku 1990. V současné době probíhají celosvětová jednání o podobě nové globální dohody na ochranu klimatu, která má být schválena v prosinci 2009 na konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a Kjótského protokolu v Kodani.

Ochrana klimatu je také jednou z priorit společné politiky EU. Tzv. klimaticko-energetický balíček z prosince 2008 má zajistit snížení emisí skleníkových plynů v EU až o 30 % oproti roku 1990. Tohoto cíle má být dosaženo především pomocí systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (EU ETS), vyššího podílu obnovitelných zdrojů energie a vyšší energetické účinnosti. Pro Českou republiku to znamená výrazně snížit emise v sektorech zahrnutých do EU ETS a v ostatních

sektorech emise nezvýšit o více než 9 % oproti hodnotám v roce 2005.

4. Adaptace versus mitigace

Změna klimatu nepříznivě ovlivní i životní prostředí v České republice. Je proto zapotřebí přijmout taková opatření, která udrží nežádoucí důsledky změny klimatu v únosných mezích (tzv. mitigační opatření). Určité změny jsou ale již nevyhnutelné. Proto je důležité věnovat pozornost také opatřením adaptačním, která nám do budoucna umožní, abychom se změnám klimatu přizpůsobili (například posílením schopnosti krajiny zadržovat vodu kvůli vyššímu výskytu extrémních srážek). Zatímco tento dokument reaguje zejména na urgentní potřebu stabilizovat a snižovat koncentrace skleníkových plynů v atmosféře, komplexní strategie adaptace na změnu klimatu v ČR stále chybí, a je proto nutné, aby byla přijata národní strategie či program pro adaptace na změnu klimatu.

5. Cíle Politiky ochrany klimatu

Účelem Politiky je navrhnout funkční opatření a postupy, nikoli nahrazovat jiné politiky a strategie. Cílovým stavem by naopak mělo být přirozené zahrnutí kritérií ochrany klimatu do všech zásadních rozhodovacích procesů.

Cílem této Politiky je snížení emisí skleníkových plynů o 20 % mezi roky 2005 a 2020 (tj. o 40 % oproti roku 1990). V absolutním vyjádření se jedná o téměř 30 Mt CO₂ekv. Tento cíl je dosažitelný, budou-li realizována všechna dostupná opatření tak, jak je v dokumentu popsáno. Splnění cíle je ambiciózní, ale realizovatelné při plném a včasném využití vhodné zvolených nástrojů. Kromě technických možností navíc existuje sada opatření zahrnující změny chování (např. větší využívání hromadné dopravy), která přináší dodatečné snížení emisí.

Pokud budou realizována všechna kvantifikovaná opatření, je pak dostupný objem snížení emisí 38 milionů tun CO₂ekv. Jed-

nalo by se tak o snížení emisí o 26 % oproti stavu v roce 2005, kdy byly celkové emise ČR 146 milionů tun CO₂ekv.

Význam aktivní politiky ochrany je však širší. Jestliže už nyní existují opatření a nástroje vedoucí (mimo jiné) k systematickému snižování emisí skleníkových plynů, pak politika ochrany klimatu přispívá k jejich důslednějšímu provádění, monitorování, vyhodnocování a úpravě jejich parametrů tak, aby byly ještě účinnější.

Politika ochrany klimatu je aktivním příspěvkem České republiky ke globálním snahám o zamezení skutečně vážným změnám klimatických podmínek a přípravou na přijetí podstatně vyššího cíle pro další období – po roce 2020.

6. Snižování emisí skleníkových plynů v České republice

Pro omezení emisí skleníkových plynů již byla přijata řada opatření a nástrojů. Nejnovějším z nich je program Zelená úsporám, který je zaměřen na efektivnější využívání energie v rodinných a bytových domech. Tato existující opatření nejen zabrání dalšímu růstu vypouštěných emisí skleníkových plynů, ale oproti současnému stavu je dokonce sníží. Ve srovnání s dnešní výší emisí skleníkových plynů by tedy celkové emise do roku 2020 poklesly o 2 % na 143 milionů tun CO₂ekv.

Scénář snižování emisí v ČR kvantifikuje, nakolik a při jakých nákladech lze emise snižovat dále. Byl vytvořen podle celosvětově uznávané metodologie výpočtu, zohlednil všechny dostupné možnosti snížení emisí a východiska jsou přizpůsobena specifikům České republiky. Výsledný potenciál dalšího snížení emisí činí 38 milionů tun skleníkových plynů v roce 2020 oproti roku 2005. Tento dodatečný potenciál pochází z následujících oblastí:

- V sektoru energetiky existuje potenciál snížení o 21 milionů tun díky dal-

šímu využití obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny a tepla (9 milionů tun), jaderné energetice (8 milionů tun) a výrobě elektřiny ze zemního plynu (4 miliony tun).

- V oblasti konečné spotřeby (tj. spotřeba energie v domácnostech a komerční sféře) existuje potenciál snížení emisí o 6 milionů tun. Největší potenciál je ve snižování energetické náročnosti budov, použití úspornějších spotřebičů a instalaci efektivnějších svítidel.
- V průmyslu existuje potenciál snížení emisí o 4 miliony tun. Této redukce lze dosáhnout hospodárnějším nakládáním s teplem a elektřinou, jako je například využití pohonů s variabilní rychlostí, zavedení tepelného hospodářství apod.
- V dopravě přináší rostoucí efektivita vozidel snížení emisí o 2 miliony tun. Snížení emisí (ve výši 1 milion tun) vlivem dosažení 10 % podílu biopaliv je již zahrnuto v referenčním scénáři na základě existující regulace.
- Další snížení emisí přináší zalesnění části nevyužívané zemědělské půdy (3 miliony tun) a opatření v zemědělství, jako je například poutání uhlí-

ku v orné půdě a zvýšení efektivity (2 miliony tun).

Souhrn všech v politice uvažovaných, popsanych a vyčíslených opatření je uveden v seznamu na konci tohoto shrnutí.

Kromě sektorového dělení lze identifikovaná opatření zhruba rozdělit podle nákladů pro společnost. V první řadě existují opatření s čistým ekonomickým přínosem, například zvyšování energetické účinnosti v budovách, průmyslu a v dopravě. Náklady na zavedení těchto opatření jsou více než kompenzovány úsporami z nižší spotřeby energií. Jiná opatření, například obnovitelné zdroje energie a plyn, vyžadují vyšší náklady.

Přestože se ve srovnání s ostatními možnostmi jedná o náklady relativně vysoké, využití obnovitelných zdrojů soukromým sektorem je efektivně motivováno atraktivními tarify výkupních cen energie. Jejich využití je také obecně žádoucí z hlediska energetické bezpečnosti a regionálního rozvoje. Toto dělení lze názorně prezentovat na nákladové křivce.

Ve srovnání s ostatními zeměmi má Česká republika relativně velkou možnost snížení emisí v energetice nahrazováním dožívajících uhelných elektráren. S ohledem na geografické podmínky má relativně menší možnosti v rozvoji obnovitelných zdrojů, jako je vítr nebo sluneční záření.

Roční náklady na implementaci všech opatření budou v roce 2020 dosahovat zhruba 700 milionů eur v dnešních cenách. Tato částka bude představovat zhruba 0,3 % budoucího HDP a z podstatné části bude plně akceptována trhem (náklady nebudou explicitně v podobě vícenákladů „na ochranu klimatu“).

7. Rozvojová spolupráce

Rozvojové země mají pouze malou odpovědnost za současné koncentrace emisí skleníkových plynů v atmosféře, ale dopady měnícího se podnebí nejdříve a nejvíce

postihnou nejchudší a nejzranitelnější rozvojové země. Potřeby rozvojových zemí se liší – pro malé ostrovní státy a nejchudší země je prioritou úspěšná adaptace, pro velké rozvojové ekonomiky je klíčový přístup k moderním technologiím, země s rozsáhlým bohatstvím tropických pralesů mají největší mitigační potenciál v zastavení odlesňování. Česká republika uznává svůj díl zodpovědnosti za globální změny podnebí a bude aktivně na úrovni OSN spolupracovat na transferu environmentálně příznivých technologií a adekvátně finančně přispívat do existujících a nově vznikajících mezinárodních fondů a iniciativ v oblasti ochrany klimatu a adaptací. Zároveň se kritéria ochrany klimatu zohlední v rozvojové spolupráci České republiky.

8. Co může udělat každý z nás

Veškerá technická, investičně náročná i administrativní opatření, byť provádě-

ná správně a s použitím nejmodernějších technologií mohou být málo účinná, pokud nepřijmeme opatření s největším efektem – totiž změnu vlastního chování. Každý má možnost volit: ať už penězi při nákupu nebo při každodenním rozhodování o svých činech. Ačkoliv se dopad aktivit jednotlivce může v porovnání s celosvětovými emisemi zdát mizivý, jejich kombinovaný efekt je velmi výrazný.

Emise lze značně snížit zefektivněním každodenního provozu domácností a úřadů. Některá opatření jsou snadno proveditelná a často mohou přinést i finanční úsporu. Jde například o nepřetápění obytných místností – snížení teploty 1°C přináší 6 % úsporu paliva, výměna klasické žárovky za úspornou pak ušetří až 80 % elektrické energie, zateplením domu se dá uspořit i více než polovina energie a tím i snížit účty za topení.

Zájem o širší souvislosti může mít také nezanedbatelný dopad na životní prostředí. Jedná se například o prosazování ekologických opatření u zaměstnavatele nebo o občanskou či politickou angažovanost v místní politice (prosazování ekologických opatření v obci/měste) a podporu prospěšných občanských iniciativ.

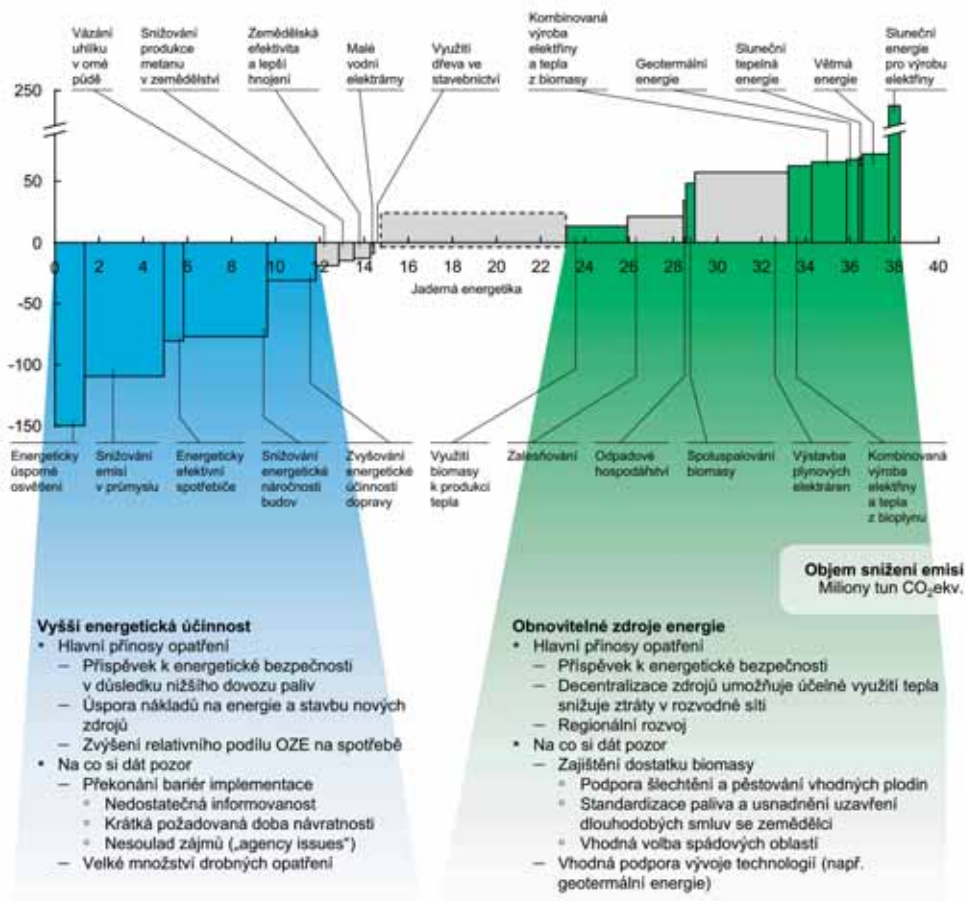
Důležitou rolí státu je zajištění takových podmínek, aby ekologická volba byla pro veřejnost lehce dostupná. Stát by také měl jít příkladem a svojí obrovskou kupní silou stimulovat nabídku ekologických alternativ. Jedná se konkrétně o zavedení standardů ekologického nakupování a spotřeby ve státních institucích (včetně systémů ekologického managementu ISO a EMAS), zvýhodnění ekologických výrobků a služeb pomocí daňové či dotační politiky, zavádění ekoznačení či zlepšení kvality a dostupnosti veřejné hromadné dopravy.

Návrh Politiky ochrany klimatu ČR připravil mezinárodní expertní tým sestavený Ministerstvem životního prostředí, představil ho 7. 5. 2009 ministr životního prostředí Martin Bursík. Úplný návrh Politiky ochrany klimatu ČR je dostupný na internetových stránkách MŽP www.mzp.cz v archivu aktualit.

Graf: Křivka potenciálu a nákladů na snížení emisí v České republice. Zdroj: POIK

KŘIVKA POTENCIÁLU A NÁKLADŮ NA SNÍŽENÍ EMISÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Cena snížení emisí
ceny roku 2008 EUR/tun CO₂ekv.

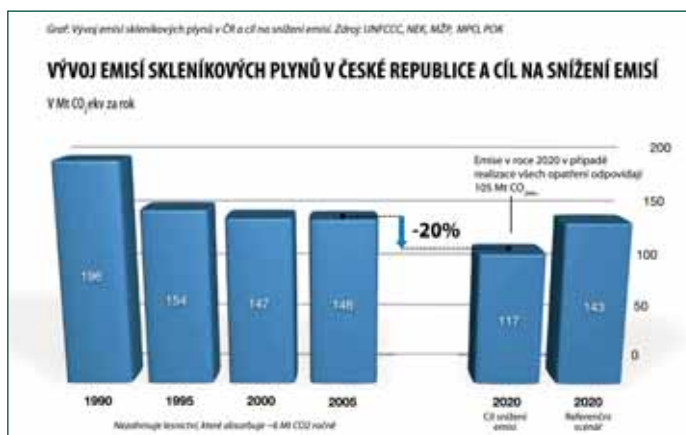

Souhrn všech opatření kvantifikovaných v rámci Politiky ochrany klimatu

Název opatření	Objem (CO ₂ ekv. Mt)	Náklady (EUR/t CO ₂ ekv.)	Popis opatření
Průmysl a emisní obchodování			
Snižování emisí v průmyslu	3,6	-109,4	Opatření zahrnuje snížení spotřeby energií v průmyslu díky hospodárnějšímu nakládání s teplem a elektrickou energií. Zavedení pohonů s proměnnou a nastavitelnou rychlostí v průmyslu vede ke snížení spotřeby elektrické energie o 11 - 13 %. Zlepšení vytápění a ventilačních systémů v průmyslových odvětvích vede ke snížení spotřeby elektrické energie o 6 %. Další úspory přináší změny v chování a organizaci provozů v rámci hospodaření s energií, včetně online monitorování rozhodujících parametrů a programů na posílení povědomí o úsporách energie.
Energetika - procesy přeměny a distribuce energie			
Zvýšení účinnosti stávajících zdrojů	-	0,0	Zvýšení účinnosti uhelných elektráren díky plánovaným retrofitům přinese úsporu emisí o 2,1 Mt CO ₂ ekv. v roce 2020. Retrofit starých elektráren s hrubou účinností 35 – 38 % na modernější technologii s účinností 41 – 46 % vede k úsporám paliva. Snížení emisí je zahrnuto v referenčním scénáři.
Výstavba plynových elektráren	4,2	57,2	Výstavba tří nových 440 MW paroplynových bloků snižuje emise díky nahrazení výroby 6,6 TWh z uhlí.
Kombinovaná výroba elektřiny a tepla z bioplynu	1,1	62,6	Kogenerační výroba 2 TWh elektrické energie oproti 1 TWh v referenčním scénáři a dodatečných 5 PJ tepla z bioplynu snižuje emise díky vytěsňování výroby z fosilních paliv.
Spoluspalování biomasy	0,4	48,2	Dodatečná výroba 0,4 TWh elektrické energie z biomasy spoluspalované v uhelných elektrárnách snižuje emise vytěsňováním uhlí.
Kombinovaná výroba elektřiny a tepla z biomasy	1,6	65,8	Kogenerační výroba 1,8 TWh elektrické energie oproti 0,4 TWh v referenčním scénáři a dodatečných 8 PJ tepla z biomasy snižuje emise díky vytěsňování výroby z fosilních paliv.
Využití biomasy k produkci tepla	2,8	13,3	Spalování biomasy na lokální výrobu 31 PJ tepla v domácnostech snižuje emise vytěsňováním uhlí.
Větrná energie	1,2	72,2	Výroba 2,6 TWh elektrické energie ve větrných elektrárnách oproti 1,4 TWh v referenčním scénáři snižuje emise vytěsňováním uhlí.
Malé vodní elektrárny	0,2	-8,9	Dodatečná výroba 0,2 TWh elektrické energie v malých vodních elektrárnách snižuje emise vytěsňováním uhlí. Zvýšení výroby pochází jak ze stavby nových elektráren, tak ze zvýšení účinnosti existujících elektráren.
Geotermální energie	0,5	67,8	Kogenerační výroba 0,5 TWh elektrické energie a dodatečných 2 PJ tepla v geotermálních elektrárnách snižuje emise díky vytěsňování výroby z fosilních paliv.
Sluneční tepelná energie	0,2	69,6	Výroba 2,3 PJ tepla ze střešních solárních kolektorů pro ohřev vody přináší úsporu emisí díky vytěsňování fosilních paliv.
Sluneční energie pro výrobu elektřiny	0,5	237,5	Výroba 1 TWh elektrické energie z fotovoltaických článků oproti 0,5 TWh v referenčním scénáři snižuje emise vytěsňováním uhlí.
Jaderná energetika	8,4	-4 - 24	Výstavba jednoho nového bloku v jaderné elektrárně Temelín snižuje emise díky nahrazení výroby 8,4 TWh z uhlí.

Název opatření	Objem (CO ₂ ekv. Mt)	Náklady (EUR/t CO ₂ ekv.)	Popis opatření
Konečná spotřeba energie			
Snižování energetické náročnosti budov (a energetický management)	3,8	-76,9	Snižování energetické náročnosti budov se skládá ze dvou hlavních oblastí: (i) vyšší úroveň tepelné izolace (ii) efektivita vytápění a ohřevu teplé vody. Vyšší úroveň tepelné izolace představuje 70 % potenciálu tohoto opatření a je jí docíleno jak zateplováním stávajících budov, tak vyššími standardy u budov nových. Rekonstrukce stávajících budov na tzv. nízkoenergetický standard (tj. 50 kWh/m²/rok) probíhá rychleji než v referenčním scénáři (např. roční obnova 6 % starého portfolia bytových domů oproti 2 %). U novostaveb je vyšší podíl nízkoenergetických budov oproti současnému standardu. Podíl nových budov ve vysokém standardu je 82 % oproti 56 % v referenčním scénáři. Efektivita vytápění a ohřevu teplé vody tvoří zbývajících 30 % potenciálu tohoto opatření. Úsporu energie přináší rychlejší obměna rezidenčních ohřevů vody za efektivnější, kdy v roce 2020 dosahuje průměrná efektivita 89 % oproti 79 % v referenčním scénáři. Náhrada standardních kotlů pro rezidenční i komerční vytápění za kondenzační kotle s vyšší účinností u všech nových instalací a rekonstrukcí vede k vyšší průměrné účinnosti (95 % oproti 80 % v referenčním scénáři u rezidenčních budov) a následné úspoře paliva. Dosažení maximálního snížení spotřeby, potažmo emisí zajistí souběžné zavádění a správné provádění energetického managementu, zejména v budovách komerčního a veřejného sektoru. Cena snížení emisí odráží jak dodatečné náklady jednotlivých opatření (např. náklady na zateplení nebo vícenáklady na pořízení efektivnějšího kotle), tak úspory plynoucí z nižších výdajů na energii.
Energeticky efektivní spotřebiče	0,9	-80,4	Potenciál úsporných spotřebičů je vyšší v komerční sféře (67 % potenciálu opatření), kde ještě není uplatňována povinnost energetického štítkování. Jak v komerční, tak v rezidenční sféře dochází k úsporám v oblasti chladniček a mrazniček, díky vyššímu podílu A++ přístrojů na prodejích. Používání superefektivních praček se spotřebou 0.65 kWh na cyklus v domácnostech vede k nárůstu průměrné efektivity o 27%. Zvýšení průměrné efektivity myček na nádobí o 31 % přináší prodej superefektivních myček se spotřebou 0.85 kWh na cyklus. Snížení spotřeby elektřiny ve stand-by režimu o 65 % oproti referenčnímu scénáři se na celkovém opatření podílí zhruba 10 % snížením emisí. Cena snížení emisí odráží jak dodatečné náklady na zakoupení úspornějšího spotřebiče, tak úspory plynoucí z nižší spotřeby elektřiny.
Energeticky úsporné osvětlení	1,4	-149,7	Opatření se skládá z instalace energeticky efektivních svítidel v rezidenčních i komerčních budovách a u veřejného osvětlení. V rezidenčních budovách dochází k úsporám elektrické energie vyšším podílem jak CFL svítidel (54 % oproti 34 % v referenčním scénáři) tak LED svítidel (10% podíl). V komerční sféře jsou instalovány efektivnější systémy osvětlení, které kromě energeticky úsporných světelných zdrojů obsahují také automatickou regulaci světelného výkonu a vypínání v případě prázdné místnosti. U veřejného osvětlení také dochází k instalaci efektivnějších zdrojů. Cena snížení emisí odráží jak dodatečné náklady na instalaci úspornějšího světelného zdroje, tak úspory plynoucí z nižší spotřeby elektrické energie.
Využití dřeva ve stavebnictví	0,3	0,0	Vyšší využití dřeva ve stavebnictví (nárůst podílu na stavebním materiálu z 2 na 15 %) nahrazuje emisně náročnější minerální materiály (např. cement). Dřevo má naopak nulové emise. CO₂ zachycené dřevem v růstové fázi není předmětem tohoto opatření a je započteno v sektoru lesnictví.

Název opatření	Objem (CO ₂ ekv. Mt)	Náklady (EUR/t CO ₂ ekv.)	Popis opatření
Doprava			
Zvyšování energetické účinnosti dopravy	2,2	-31,0	Dosažení cíle EU na snížení průměrných emisí nových automobilů na 120 g CO ₂ /km do roku 2015 a dále na 95 g CO ₂ /km v roce 2020 oproti 170 g CO ₂ /km v referenčním scénáři. Snížení emisí je dosaženo jak inovací pohonné jednotky (např. snížení obsahu válců motoru v kombinaci s přeplňováním atd.), tak dalšími opatřeními mimo pohonnou jednotku (např. nízký valivý odpor pneumatik, systém start-stop s rekuperačním brzděním atd.). Zvýšená cena automobilu v rozmezí 250 - 2610 EUR v závislosti na množství implementovaných inovací je kompenzována nižší spotřebou paliva v rozmezí 15 - 53 %. Opatření dále předpokládá 11% penetraci hybridních automobilů a vyšší efektivitu nákladních automobilů.
Využívání alternativních paliv a pohonů	0	146,4	Nárůst podílu biopaliv na 10 % v souladu se současnou regulací přinese v roce 2020 snížení emisí o 1,4 CO ₂ ekv. Mt. Toto snížení je již zahrnuto v referenčním scénáři.
Zemědělství			
Snížování produkce metanu v zemědělství	0,7	-14,8	Snížení produkce metanu ze střevní fermentace je docíleno lepším složením krmiv a očkováním somatotropinem zvyšujícím produkci mléka. Dále dochází ke snížení emisí lepším nakládáním se zemědělskými zbytky.
Zalesňování	2,5	21,1	Zalesnění 10 % pastvin a 5 % zemědělské půdy do roku 2020 vede ke snížení emisí, protože rostoucí les zachycuje atmosférický CO ₂ a ukládá jej ve formě biomasy.
Vázání uhlíku v orné půdě	1,0	-18,9	Omezení intenzity a hloubky orby zemědělské půdy vede ke snížení emisí CO ₂ z půdy. Díky nárůstu podzemního CO ₂ pokračuje snižování emisí dalších 20 let.
Vyšší efektivita zemědělské produkce a ekologické zemědělství	0,8	-13,0	Zvýšení efektivity zemědělské produkce je docíleno pomocí lepších odrůd a rotace. Vyšší efektivita vede ke stejné produkci při nižší míře emisí. Ke snížení emisí N O dochází snížením použití minerálních hnojiv nebo rozdělením hnojení do menších celků.
Odpadové hospodářství	0,1	34,1	Metan unikající ze skládek odpadů je zachycován ve vyšší míře než v referenčním scénáři (59 % oproti 53 %) a využit pro výrobu elektřiny a tepla.
Celkové snížení	38,4		
Celkové snížení bez jaderné energetiky	30,0		

Národní park **není** **továrna na dřevo**

STANOVISKO VĚDCŮ K PROHLÁŠENÍ MILOŠE ZEMANA O ŠUMAVĚ ZE DNE 12. 5. 2009

Vědecká obec je překvapena prohlášením, které Miloš Zeman ve věci NP Šumava pronesl. Opakuje v něm pouze mnohokrát vyvrácené mýty a omyly o samovolném fungování horských lesů, kvůli kterým, mimo jiné, byl národní park zřízen. Většina vědecké obce podporuje bezzásahový režim v části NP Šumava, protože mnoho vědeckých prací z posledních let potvrzuje, že les na Šumavě je schopen samovolné regenerace, přirozeně se obnovuje a je zárukou vytvoření alespoň malého ostrůvku přirozených lesů ve střední Evropě. Samovolně se vyvíjející lesy v národním parku Šumava mají své místo v naší přírodě stejně jako lesy hospodářské, jejichž význam nikdo nepochybňuje.

Lesy NP Šumava nejsou hospodářskými lesy, a nelze je tedy s nimi srovnávat. Proto v nich nelze ani uplatňovat „škody“ na produkci, protože nejsou určeny k hospodářské činnosti. NP Šumava se bohužel stal v posledních letech nástrojem v rukou politiků, kteří se snaží zviditelnit „zachraňováním“ Šumavy, a kteří systematicky ignorují odborné poznatky, či si z nich vybírají účelově jen ty, které se jim hodí. Šumavská příroda nepotřebuje od politiků záchranu, potřebuje čas a prostor aby ukázala (a dnes to již ukazuje), že je mnohdy bez problémů schopna prosperovat bez lidského zásahu. Miloš Zeman by se měl vyjadřovat k věcem, kterým rozumí.

K 14. 5. 2009 podepsali: Prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc., RNDr. Jakub Hruška, CSc., Prof. RNDr. Karel Prach, CSc., Ing. Miroslav Svoboda, Ph.D., Doc. RNDr. Jaroslav Vrba, CSc., Doc. RNDr. Karel Spitzer, CSc., Prof. RNDr. František Krahulec, CSc., Mgr. Magda Jonášová, Ph.D., Ing. Aleš Bezděk, Ph.D., Mgr. Filip Oulehle, Ph.D., Doc. Ing. Jan Bezděk, CSc., Prof. Ing. Hana Šantrůčková, CSc., Doc. RNDr. Jan Frouz, CSc., Prof. RNDr. Pavel Kovář, CSc., Prof. RNDr. Jiří Kopáček, CSc., Prof. RNDr. Pavel Štys, CSc., Mgr. Petr Adamík, Ph.D. Prof. RNDr. Zdeněk Brandl, CSc., Doc. RNDr. Evžen Stuchlík, CSc., RNDr. Jan Květ, CSc., Prof. RNDr. Pavel Kindlmann, DrSc., Doc. Dr. Jan Farkač, CSc., Ing. Rastislav Jakuš, Ph.D., Prof. RNDr. Vojtěch Novotný, CSc., Prof. RNDr. Karel Šimek, CSc., Doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CScIng. Michal Wieszik, Ph.D., RNDr. Ota Rauch, CSc., Prof. Ing. Josef Fanta, Ph.D., Prof. RNDr. Jan Zrzavý, CSc., Doc. RNDr. František Sedláček, CSc., RNDr. Radim Hedl, Ph.D., Ing. Pavel Šamonil, Ph.D., Ing. Tomáš Vrška, Dr., Doc. Ing. Miroslav Šálek, CSc.

Jména podepsaných vědců včetně institucí, kde působí, najdete například na www.mzp.cz.

Lesy v národním parku nejsou hospodářské lesy. Jejich účelem není produkce dřeva a ta také není důvodem, proč Česká republika na Šumavě vyhlásila národní park. Rád panu Zemanovi a dalším osobně ukázu, jak úspěšně přirozená obnova v horských smrčích probíhá. Z letadla ani vrtulníku to pochopitelně vidět není. O Šumavě budu samozřejmě hovořit s premiérem i ministry, hejtmany Jihočeského a Plzeňského kraje i obcemi. Věřím v oboustranně racionální a věcnými argumenty podložený dialog.

Není možné posuzovat hodnotu horských smrčích cenou dřeva. První zóna národního parku je oblast, která slouží laikům i vědcům k poznání toho, jak sama příroda pracuje. Volali Miloš Zeman po tom,

abychom ke všem šumavským lesům přistupovali jako k lesům hospodářským, měl by ale také dodat, že by tím Česká republika přišla o svůj největší národní park. Hospodářský les národním parkem být opravdu nemusí.

Vím, že Správa NP Šumava zasahuje proti kůrovci diferencovaně, ale aktivně a situaci má pod kontrolou. Sledování horských smrčích na Šumavě přesvědčivě ukazuje, že bez lidských zásahů zde přirozená obnova velmi úspěšně probíhá.

Pokud chceme mít na Šumavě skutečný národní park, musíme dát jeho přírodě šanci. Šumavská příroda potřebuje ochranu. Pokud je jí ale potřeba před něčím zachraňovat, tak to jsou především časté změny způsobu managementu a politická, odborně nepodložená, rozhodnutí,“ reagoval na kritiku expremiéra Miloše Zemana a některých senátorů ministr životního prostředí Ladislav Miko.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Foto MŽP – Jakub Kašpar

▲ **Horské smrčiny se na Šumavě přirozeně obnovují. Některé stromky už jsou pěkně vysoké.**

Klimatické změny: fakta bez mýtů

Ladislav Metelka, Radim Tolasz

Cílem publikace je shrnout poslední vědecké poznatky o změnách klimatu a podat je způsobem srozumitelným pro širokou veřejnost. Publikace se tak ve stručnosti zabývá historií klimatu na Zemi a rolí skleníkových plynů, navazuje současným stavem klimatu a projekcí jeho vývoje. Shrnuje dopady tohoto globálního procesu a nastiňuje možnosti zmírnění probíhající změny klimatu. Autory knihy jsou přední čeští klimatologové z Českého hydrometeorologického ústavu, kteří při jejím zpracování vycházeli ze své vlastní vědecké činnosti a z poznatků 4. hodnotící zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu, ale i dalších vědeckých prací. Výzkumy a pozorování, které proběhly v poslední době, závěry této zprávy plně potvrzují a umocňují: jevy, které Mezivládní panel označuje jako pravděpodobné, se dnes považují za téměř jisté, a navíc probíhají větší rychlostí, než se ještě před dvěma lety předpokládalo. „Naší představou je poskytnout dobře uchopitelný a fundovaný podklad pro českou veřejnou diskusi o klimatických změnách, který bude v souladu s posledními vědeckými poznatky. Byli bychom rádi, kdyby byly odpovídající informace o probíhajících změnách k dispozici nejen široké veřejnosti, ale i skupinám, které výrazně přispívají k formování veřejného mínění, tedy novinářům, politikům, byznysmenům či pracovníkům státní správy,“ říká o vydaném textu ředitel Centra pro otázky životního prostředí prof. Bedřich Moldan.

Vydalo Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci s nadací Heinrich-Böll-Stiftung v roce 2009.

Situační zpráva ke Strategii udržitelného rozvoje ČR

Rada vlády pro udržitelný rozvoj

Třetí Situační zpráva byla schválena 16. zasedáním Rady vlády pro udržitelný rozvoj dne 9. října 2008 a je předkládána vládě pro informaci. Předložená Situační zpráva je založena na souboru indikátorů, které vycházejí ze tří pilířů Strategie udržitelného rozvoje ČR (ekonomický, environmentální a sociální) a jsou doplněny třemi dalšími oblastmi uvedenými ve strategii (výzkum a vývoj, vzdělávání, dále evropský a mezinárodní kontext a konečně správa věcí veřejných).

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009.

Výkladový slovník základních pojmů z oblasti udržitelného rozvoje

Květoslava Remtová

Usnesením č. 1242 ze dne 8. prosince 2004 schválila vláda dokument Strategie udržitelného rozvoje České republiky. Zavádění této strategie do praxe vede k potřebě rychle se orientovat nejen v problematice udržitelného rozvoje jako takové, ale také k potřebě rychlé orientace v řadě nově vzniklých a stále vznikajících odborných termínů a výrazů. Z hlediska životního prostředí došlo v důsledku rychlého rozmachu environmentální politiky a jejich realizačních prostředků k velkému nárůstu odborných termínů především na poli udržitelné výroby a udržitelné spotřeby, tzn. v oblastech, kde je nutná kooperace mnoha zájmových skupin. Efektivita této spolupráce velmi závisí na stejném vnímání základních pojmů. Současný stav je bohužel takový, že mnoho základních pojmů je v důsledku svého vývoje a také v důsledku nejednotných překladů do češtiny různě vnímáno. Předložené první vydání výkladového slovníku by mělo alespoň z části popsaný nedostatek odstranit; poskytnout zájemci co nejrychleji podstatné informace o běžně používaných pojmech v oblasti udržitelného rozvoje, především v oblasti prostředků environmentální politiky, tj. nástrojů a strategií použitelných k dosažení udržitelné výroby a spotřeby a s nimi souvisejících základních pojmů.

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009.

Výběrný princip v lesním hospodářství

Závěry ze 40 let švýcarské praxe

Walter Ammon

Může se zdát anachronismem, že v roce 2009 vychází kniha Waltera Ammona Výběrný princip v lesním hospodářství, jejíž první vydání je datováno rokem 1937. Walter Ammon, dlouholetý správce v lesích města Thunu, však knihu ještě za svého života aktualizoval a doplnil a dočkal se druhého (1944) a třetího vydání (1951). Knička se díky svému nezpochybnitelnému a praxí ověřenému obsahu stala klasikou užití výběrných principů v obhospodařování lesů. Kniha má logické členění kapitol a v podstatě ji lze použít jako učebnici výběrných principů – pochopitelně zaměřenou na určité přírodní podmínky, ve kterých se protínají růstová optima smrku, jedle a buku.

Vydalo nakladatelství Lesnická práce ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, 2009.

KDE NÁS NAJDETE

- **10. 6. – 10. 7. Švýcarskem po stopách změn klimatu.** Putovní výstava o změnách klimatu a opatřeních, která Švýcarsko na jeho ochranu přijalo nebo přijme v blízké budoucnosti. Je doplněna o informace z MŽP o klimatické situaci v ČR. V roce 2009 a v první polovině r. 2010 bude putovat po celé ČR, aktuální místo konání naleznete na: www.eda.admin.ch/eda/de/countr/cze/clitra.html
- **24. – 26. 6. 9. evropská letní akademie ekologického zemědělství BIOAKADEMIE 2009, Lednice na Moravě.** Pořádá Ministerstvo zemědělství ČR, MŽP a Spolkové ministerstvo zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství Rakouska, Pro-Bio Svaz ekologických zemědělců ve spolupráci s BioAustria, dalšími svazy ekologických zemědělců, FiBLem, Bioinstitutem a slovenským ministerstvem zemědělství. Bioakademie 2009 reaguje na ekonomickou krizi

a na přírodní změny, proto je tématem ročníku „Ekologické zemědělství – odpověď na hospodářské a environmentální výzvy“. Evropská letní akademie ekologického zemědělství se stala jednou z nejdůležitějších konferencí ekologického zemědělství (EZ) v regionu střední a východní Evropy. www.pro-bio.cz/bioak

- **25. 6. Oslava Dne Dunaje (29. 6.).** Pořádá Unie pro řeku Moravu pod záštitou MŽP v rámci vyhlášení výsledků výtvarné soutěže Mladí tvůrci pro Dunaj. Pro veřejnost je připravena exkurze k říčním ramenům, mokřadům a do lužních lesů CHKO Litovelské Pomoraví s výkladem místního průvodce. Start a cíl: Sluňákov – Centrum ekologických aktivit města Olomouc (Horka nad Moravou). Akce potrvá od 9 do 11 hodin. <http://www.uprm.cz/>

Foto SFŽP – Vladimír Škarda

▲ Společný informační stánek Státního fondu životního prostředí ČR a Ministerstva životního prostředí na vodohospodářském a ekologickém veletrhu WATENVI 26. – 28. 5. 2009 v Brně.

ZELENÁ ÚSPORÁM

– dotační program Ministerstva životního prostředí ČR
a Státního fondu životního prostředí ČR

ZELENÁ LINKA 800 260 500

www.zelenausporam.cz

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XIX, číslo 6/2009 ■ Vychází 12 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549, www.mzp.cz ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail hana.kolarova@tiscali.cz ■ Grafická úprava Oxport, s. r. o.; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Oxport, s. r. o. ■ Tisk PBtisk, s. r. o. ■ Předplatné, dotazy a náměty: zpravodaj@mzp.cz ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005